

6 වැනි පරිච්ඡේදය

රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය හා රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු

6.1 සමස්ත නිරීක්ෂණ

2008 අයවැය ලේඛනය සමඟ ඉදිරිපත් කරන ලද රජයේ “මැදිකාලීන සාර්ව රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති රාමුව : 2008 - 2011” මගින් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා 2008 වසරේ සමස්ත රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය අවධානය යොමු කළේය. ඉහළ මට්ටමේ ආර්ථික හා සාමාජීය සංවර්ධනයක් ළඟාකර ගැනීම අරමුණු කරගත් “දස අවුරුදු දැක්ම සංවර්ධන රාමුව: 2006 - 2016” (දස අවුරුදු දැක්ම) මගින් ප්‍රකාශයට පත් කර ඇති රජයේ සමස්ත සංවර්ධන ක්‍රමෝපාය පාදක කරගෙන මැදිකාලීන සාර්ව රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති රාමුව සකස් කර ඇත. ඒ අනුව, රජයේ ආදායම් ඉහළ නැංවීම හා වර්තන වියදම් තාර්කිකරණය කිරීම තුළින් වර්තන ගිණුමේ අතිරික්තයක් ඇතිකර ගනිමින් පෞද්ගලික අංශය ආර්ථික කටයුතු කෙරෙහි දිරි ගැන්වීම සඳහා රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩි කර ගැනීම අරමුණු කරගෙන ප්‍රතිපත්ති රාශියක් හඳුන්වාදෙන ලදී.

කෙසේ නමුත්, විදේශීය සහ දේශීය වශයෙන් ඇති වූ ගැටළු හේතුවෙන් 2008 අයවැය ලේඛනය මගින් ප්‍රකාශිත ඉලක්ක සපුරාගැනීම අභියෝගාත්මක කාර්යයක් විය. විදේශීය අංශයෙන් බලන කල, 2008 වසරේ ජූලි මාසය පමණ වනතෙක් බනිජ තෙල්, පොහොර සහ අත්‍යාවශ්‍ය භාණ්ඩ සඳහා ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළේ පැවති ඉහළ මිල ගණන් පසුගිය වසරේදී මෙන්ම රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු කෙරෙහි අභියෝගයක්ව පැවතුණි. විශේෂයෙන්ම, 2008 වසරේ සැප්තැම්බර් මස මැද භාගයේ සිට උත්සන්න වූ ලෝක මූල්‍ය අර්බුදය හේතුවෙන් ආර්ථික කටයුතු මන්දගාමීවීම මගින් රජයේ ආදායම සැලකිය යුතු මට්ටමකින් අඩුවීම, රජයේ සුරැකුම්පත්වල සිදුකර තිබූ විදේශීය ආයෝජන පිටතට ගලා යාම සහ අයවැය මූල්‍යනය සඳහා විදේශීය වාණිජ ණය ලබා ගැනීම ඉතා අපහසුවීම යනාදිය මගින් රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු කෙරෙහි උග්‍ර අභියෝග රැසක් ඇති කළේය. ත්‍රස්තවාදයට එරෙහිව සිදු කරන යුධමය ක්‍රියාමාර්ග දැඩි කිරීම හේතුවෙන්

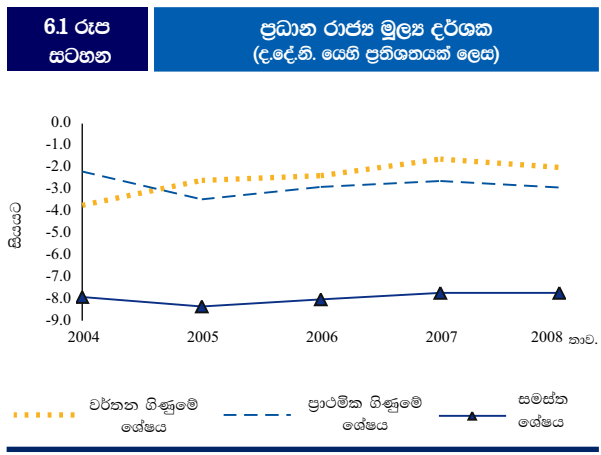

ඒ සඳහා අවශ්‍ය අරමුදල් නිසි පරිදි ලබාදීමට සිදුවීම, නැගෙනහිර පළාතේ හා උතුරු පළාතේ මුද්‍රවාගත් ප්‍රදේශවල යළි පදිංචි කිරීම්, පුනරුත්ථාපන හා ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු වේගවත් කිරීම සඳහා වැඩි ප්‍රතිපාදන ප්‍රමාණයක් අවශ්‍යවීම සහ උද්ධමනය ඉහළ මට්ටමක පැවතීම හේතුවෙන් පොලී අනුපාතික ඉහළ මට්ටමක පැවතීම නිසා පොලී වියදම් වැඩිවීම යනාදිය දේශීය අංශයේ පැවති ප්‍රධානතම අභියෝග විය. මෙම තත්ත්වයන් හමුවේ, විශේෂයෙන්ම වසරේ සිව්වන කාර්තුවේදී, රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ගමන් මාර්ගය මුල් ඉලක්කගත මට්ටම්වලින් බැහැර වීම හේතුවෙන් 2008 වසරේ අවසාන රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වය කැපී පෙනෙන ලෙස වෙනස් විය.

ඉහත අභියෝග හමුවේ, 2008 වසරේ රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශය මිශ්‍ර ක්‍රියාකාරීත්වයක් පෙන්නුම් කළේය. 2008 වසරේ පළමු මාස 9 ක කාල සීමාව තුළ රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය සමහර අංශවල ඉලක්කවලින් බැහැරවීමක් දක්නට ලැබුනද, පොදු වශයෙන් සැලකූ විට අදාළ ඉලක්ක සමඟ ගමන් කිරීමක් පෙන්නුම් කළේය. මුළු ආදායම සාපේක්ෂ වශයෙන් සියයට 22 ක ඉහළ අනුපාතයකින් වර්ධනය වූ අතර, මුළු වියදම සහ ශුද්ධ ණය දීම සියයට 20 කින් වැඩි විය. 2008 සැප්තැම්බර් මාසය දක්වා දේශීය හා විදේශීය අංශවලින් සිදු කළ අයවැය හිඟය මූල්‍යන කටයුතු සතුටුදායක සම්මිශ්‍රණයකින් යුතුව පවත්වාගෙන යනු ලැබූ අතර, බැංකු අංශයෙන් ලබාගෙන තිබූ ණය, විශේෂයෙන්ම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවෙන් ලබාගත් ණය, නොකඩවා ගෙවීමට ද රජයට හැකි විය. එහෙත්, ලෝක මූල්‍ය අර්බුදය දැඩිවීමත් එය දේශීය ආර්ථික කටයුතු කෙරෙහි ක්‍රමයෙන් බලපෑමක් ඇතිකිරීමත් සමඟ මෙම යහපත් ප්‍රවණතාවය වෙනස් මගකට යොමු විය. ඒ අනුව, 2008 වසර අවසානයේ රජයේ ආදායම අපේක්ෂිත ඉලක්කයට වඩා සැලකිය යුතු මට්ටමක අඩුවීමක් පෙන්නුම් කළ අතර ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස

එය පසුගිය වසරේ වාර්තා වූ සියයට 15.8 ට සාපේක්ෂව සියයට 14.6 ක් විය. වර්තන වියදම නාමික වශයෙන් අයවැය ඇස්තමේන්තුවලට වඩා වැඩි අගයක් පෙන්නුම් කළ ද, ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 15.8 ක් දක්වා අඩු විය. රජයේ ආයෝජන ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස පසුගිය වසරේදී වාර්තා වූ සියයට 6.4 ට සාපේක්ෂව තරමක අඩුවීමක් පෙන්නුම් කරමින් සියයට 6.0 ක මට්ටමක පවත්වාගෙන යාමට හැකි විය. කෙසේ නමුත්, අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් රජයේ ආයෝජන අඩුවීමට ප්‍රධාන වශයෙන්ම හේතු වූයේ වසර අග භාගයේදී රජයේ ආදායමේ පහළ යාම සහ විදේශීය වාණිජ ණය ලබා ගැනීමට නොහැකිවීම නිසා ආයෝජන ව්‍යාපෘති සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිපාර්ශ්වීය අරමුදල් සැපයීමේ ගැටළු ඇතිවීම මත රජයේ ආයෝජන වැඩ සටහන ප්‍රමුඛතාවය අනුව සැකසීමට රජයට සිදුවීමයි. මෙම කරුණුවල සමස්ත ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2008 දී ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සමස්ත අයවැය හිඟය මූලික ඇස්තමේන්තුව වූ සියයට 7.0 සමඟ සසඳා බලන කල පසුගිය වසරේ පැවති පරිදි සියයට 7.7 ක් ලෙසම පැවතුණි.

මූලික අයවැය ඉලක්කවලට සාපේක්ෂව 2008 වසරේ අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීමේ මූලාශ්‍රවල සැලකිය යුතු වෙනසක් දක්නට ලැබුණි. රජයේ ආදායම් අඩුවීම, වර්තන වියදම් ඇස්තමේන්තුව ඉක්මවායාම, ලෝක මූල්‍ය අර්බුදය හේතුවෙන් විදේශීය වාණිජ ණය බලාපොරොත්තු වූ පරිදි නොලැබීම සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර හා භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල සිදුකර තිබූ විදේශීය ආයෝජන ආපසු ගැනීම යනාදිය හේතුවෙන් අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීමේදී දේශීය මූලාශ්‍ර මත, විශේෂයෙන්ම දේශීය බැංකු පද්ධතිය මත, රැඳීයාවක් දැක්වීමට රජයට සිදු විය. ඒ අනුව, දේශීය මූලාශ්‍ර වලින් කරන ලද ශුද්ධ මූල්‍යනය මූලික අයවැය ඇස්තමේන්තුවෙන් අපේක්ෂා කළ රුපියල් බිලියන 155 සිට රුපියල් බිලියන 310 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. මෙයින්, බැංකු අංශයෙන් ලබාගත් ණය ප්‍රමාණය අයවැයගත ඉලක්කය වූ රුපියල් බිලියන 9 හා සැසඳීමේදී, රුපියල් බිලියන 195 ක් වූ අතර එයින් සියයට 63 ක්, එනම් රුපියල් බිලියන 143 ක්, 2008 වසරේ සිව්වන කාර්තුවේදී ලබා ගන්නා ලදී. 2008 වසරේ මුළු ශුද්ධ විදේශීය මූල්‍යනය රුපියල් බිලියන 26.6 ක් විය. මේ අතර, ප්‍රධාන වශයෙන් නාමික ද.දේ.නි.යෙහි වර්ධන වේගය, නාමික නොපියවූ ණයවල වර්ධන වේගය ඉක්මවා යාම හේතුවෙන් ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස නොපියවූ රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය 2007 දී පැවති සියයට 85.0 සිට සියයට 81.1 ක් දක්වා නොකඩවා අඩු විය.

6.1 සංඛ්‍යා සටහන	රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳ සම්පිණ්ඩනය			
	2007	2008		2009
ශීර්ෂය	අනුමත ඇස්තමේන්තු		තාවකාලික	අනුමත ඇස්තමේන්තු
රුපියල් දශ ලක්ෂ				
මුළු ආදායම	565,051	750,741	655,259	854,999
බදු ආදායම	508,947	677,259	585,621	779,138
බදු නොවන ආදායම	56,104	73,482	69,639	75,861
වියදම් සහ ආපසු ගෙවීම් අඩුකළ				
පසු ණයදීම්	841,604	1,044,188	996,126	1,191,671
වර්තන	622,758	712,894	743,710	823,511
ප්‍රාග්ධන සහ ශුද්ධ ණයදීම්	218,846	331,294	252,416	368,161
එයින් රාජ්‍ය ආයෝජන	229,274	335,672	263,860	370,765
වර්තන ගිණුමේ අතිරික්තය (+)/හිඟය (-)	-57,706	37,847	-88,450	31,487
ප්‍රාථමික ගිණුමේ අතිරික්තය(+)/හිඟය (-)	-93,871	-83,622	-128,391	-86,234
සමස්ත අයවැය අතිරික්තය (+)/හිඟය (-)	-276,552	-293,447	-340,866	-336,672
මූල්‍යනය	276,552	293,447	340,866	336,672
විදේශීය මූල්‍යනය	131,415	138,645	26,579	153,547
විදේශීය ණය (අ)	100,907	109,895	-4,643	123,019
විදේශීය ප්‍රදානයන්	30,508	28,750	31,222	30,528
දේශීය මූල්‍යනය	127,737	154,802	310,042	183,125
වෙළෙඳපොළ ණය ගැනීම්	127,077	154,802	309,669	183,125
බැංකු නොවන	111,308	145,802	114,436	165,625
බැංකු	15,769	9,000	195,233	17,500
මූල්‍ය අධිකාරිය	-13,098	-	-118,403	-
වාණිජ බැංකු	28,867	-	76,830	-
වෙළෙඳපොළ නොවන ණය ගැනීම්	600	-	373	-
ගෙවිය යුතු වියදම්	17,400	-	4,245	-
ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස				
මුළු ආදායම	15.8	18.0	14.9	16.4
බදු ආදායම	14.2	16.2	13.3	14.9
බදු නොවන ආදායම	1.6	1.8	1.6	1.5
වියදම් සහ ආපසු ගෙවීම් අඩුකළ				
පසු ණයදීම්	23.5	25.0	22.6	22.8
වර්තන	17.4	17.1	16.9	15.8
ප්‍රාග්ධන සහ ශුද්ධ ණයදීම්	6.1	7.9	5.7	7.1
එයින් රාජ්‍ය ආයෝජන	6.4	8.0	6.0	7.1
වර්තන ගිණුමේ අතිරික්තය (+)/හිඟය (-)	-1.6	0.9	-2.0	0.6
ප්‍රාථමික ගිණුමේ අතිරික්තය (+)/හිඟය (-)	-2.6	-2.0	-2.9	-1.7
සමස්ත අයවැය අතිරික්තය (+)/හිඟය (-)	-7.7	-7.0	-7.7	-6.5
මූල්‍යනය	7.7	7.0	7.7	6.5
විදේශීය මූල්‍යනය	3.7	3.3	0.6	2.9
විදේශීය ණය (අ)	2.8	2.6	-0.1	2.4
විදේශීය ප්‍රදානයන්	0.9	0.7	0.7	0.6
දේශීය මූල්‍යනය	3.6	3.7	7.0	3.5
වෙළෙඳපොළ ණය ගැනීම්	3.6	3.7	7.0	3.5
බැංකු නොවන	3.1	3.5	2.6	3.2
බැංකු	0.4	0.2	4.4	0.3
මූල්‍ය අධිකාරිය	-0.4	-	2.7	-
වාණිජ බැංකු	0.8	-	1.7	-
වෙළෙඳපොළ නොවන ණය ගැනීම්	...	-	...	-
ගෙවිය යුතු වියදම්	0.5	-	0.1	-

මූලාශ්‍රය: මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන අමාත්‍යාංශය
 (අ) විදේශීය ආයෝජකයින් වෙත නිකුත් කරන ලද භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර හා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ඇතුළත් ය.

විශේෂයෙන්ම, පවත්නා ලෝක මූල්‍ය අර්බුදය සහ උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල පුනරුත්ථාපන සහ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු වේගවත් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය හමුවේ, 2009 අයවැය මගින් ප්‍රකාශිත ඉලක්ක සපුරා ගැනීම ද අභියෝගාත්මක කාර්යයක් වනු ඇත. ආර්ථික කටයුතුවල තවදුරටත් මන්දගාමීවීමක් සිදු වුවහොත් එය 2009 වසරේ රජයේ ආදායම් එක්රැස් කිරීම පහළ යාමට හේතුවනු ඇත. මෙම වසර තුළදී, ලෝක මූල්‍ය අර්බුදයේ බලපෑම් නිසා වර්ධනය විය හැකි තත්ත්වයන් හමුවේ, ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයට ඇතිවිය හැකි සාණාත්මක බලපෑම අඩු කිරීමට, තීරණාත්මක හා නියම ආකාරයෙන් අවබෝධාත්මකව ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා අමතර රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති පියවර ගැනීමට රජයට සිදු වනු ඇත. සීමිත රාජ්‍ය මූල්‍ය ඉඩකඩක් පමණක් සහිත තත්ත්වය හමුවේ එවැනි අවශ්‍යතාවයක් ඇති වුවහොත්, අදාළ පියවර රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වයන්ට දැඩි බලපෑමක් නොවන පරිදි නියම ආකාරයෙන් ඉලක්කගත කරන ලද තාවකාලික ආර්ථික කටයුතු ප්‍රවර්ධනය සඳහා දායක වන බවට වග බලාගැනීම අතිශයින් වැදගත් වේ. උතුරු නැගෙනහිර පළාත් පුනරුත්ථාපන සහ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය වන අමතර අරමුදල් අවශ්‍යතාවය එහි ඇති වැදගත්කම හේතුවෙන් ලබාදිය යුතුව ඇත. එමනිසා, මෙම අභියෝගවලට මුහුණ දීමේ සමස්ත ක්‍රමෝපායේදී, රාජ්‍ය ආදායමේ හිඟය අඩුකර ගැනීමට සහ හැකි උපරිම මට්ටමක් දක්වා වර්තන වියදම අඩු කර ගැනීම වැදගත් වේ. ඒ අනුව, මෙම තීරණාත්මක කාල පරිච්ඡේදයේදී ලෝක මූල්‍ය අර්බුදය හේතුවෙන් පැනගින අහිතකර බලපෑම් අවම කර ගැනීම සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය. මෙම අභියෝගාත්මක තත්ත්වයන්ට සාර්ථකව මුහුණ දුන් පසු, 2009 අයවැය සමග ප්‍රකාශිත සාමාන්‍ය මැදිකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා මාර්ගයට ප්‍රවේශ වීමට රජයට හැකිවනු ඇත.

6.2 රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති දිශාව හා ක්‍රියා මාර්ග

2008 අයවැය ලේඛනය සමග ඉදිරිපත් කරන ලද “මැදිකාලීන සාර්ව රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති රාමුව: 2008-2011” හි ප්‍රකාශිත රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති රාමුවෙහි සහ “දස අවුරුදු දැක්ම” මගින් දක්වා ඇති සමස්ත ප්‍රතිපත්ති ක්‍රමෝපාය අනුව ප්‍රකාශිත ඉලක්ක සපුරා ගැනීම සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය සකස් කරන ලදී. ඒ අනුව, ආදායම වැඩි කිරීමට සහ පුනරාවර්තන වියදම් තාර්කිකරණය කිරීමට ක්‍රියා මාර්ග ගත් අතර රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩ පිළිවෙල ක්‍රියාවට නැංවීම කඩිනම් කිරීම සඳහා ප්‍රමුඛත්වය ලබාදෙන ලදී. විශේෂයෙන්ම ලෝක මූල්‍ය අර්බුදය හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි අයහපත් ප්‍රතිඵල අවම කර ගැනීම සඳහා පසුකාලීනව ක්‍රියා මාර්ග හඳුන්වා දීම ද සිදු කරන ලදී.

රජයේ ආදායම ඉහළ නැංවීම සඳහා රජය විසින් ක්‍රියා මාර්ග රැසක් හඳුන්වාදෙන ලදී. බදු පදනම පුළුල් කිරීමට ගන්නා ලද ක්‍රියා මාර්ග, සංවර්ධනයට රුකුලක් ලෙස විශේෂයෙන් හඳුනාගත් අංශ සඳහා බදු සහන ලබාදෙන අතර බදු අනුපාත වෙනස් කිරීම සහ බදු පරිපාලනය වැඩි දියුණු කිරීම යනාදිය මෙම ක්‍රියා මාර්ගවලට ඇතුළත් වේ. ආදායම් බදු, එකතු කළ අගය මත බදු සහ ආනයන බදු තාර්කිකරණය කිරීම, නිෂ්පාදන බදු හා සුරා බදු අනුපාත වෙනස් කිරීම සහ වරාය හා ගුවන් තොටුපොළ සංවර්ධන බද්ද ඉහළ නැංවීම යනාදිය ආදායම් අංශයේ සිදු කරන ලද ප්‍රධාන වෙනස්කම් අතර වේ. තවද, නව ආදායම් ක්‍රියා මාර්ග ක්‍රියාවට නැංවීමට ප්‍රථමයෙන් අදාළ නීති නිසි කලට නීතිගත කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියා මාර්ග ගන්නා ලද අතර, 2008 අයවැය ලේඛනය මගින් ප්‍රකාශිත ආදායම් යෝජනා සියල්ලටම සහ 2009 අයවැය ලේඛනය මගින් ප්‍රකාශිත ආදායම් යෝජනා බොහොමයකට අදාළ නීතිගත කිරීමේ කටයුතු එම ක්‍රියා මාර්ග ක්‍රියාත්මක වීම ආරම්භ වන දිනයට ප්‍රථම සම්පූර්ණ කිරීමට හැකි විය.

ආදායම් බදු තාර්කිකරණය කිරීම සඳහා ක්‍රියා මාර්ග ගණනාවක් හඳුන්වා දෙන ලදී. විශේෂයෙන්ම, ආදායම් බදු පදනම පුළුල් කිරීමට කටයුතු කිරීම සහ ආර්ථික වර්ධනයට තුඩුදෙන විශේෂිත සංවර්ධන කටයුතු සඳහා බදු නිදහස් කිරීම් ලබාදෙමින් බදු පරිපාලනය ශක්තිමත් කිරීමට ක්‍රියා මාර්ග ගැනීම මේ අතර ප්‍රධාන වේ. ඒ අනුව, ආයෝජන මණ්ඩල පනත සහ දේශීය ආදායම් බදු පනත යටතේ බදු විරාම ලබාදෙන ආකාරය සංශෝධනය කිරීම, මත්පැන් හා මෝටර් රථ වෙළෙඳාම සඳහා ආර්ථික සේවා ගාස්තුව ඉහළ නැංවීම සහ ස්වකීය පිරිවැටුම විදේශ විනිමය ඉපයුම්වලින් සමන්විත වන්නේ නම් එම සමාගම් සඳහා අදාළ වන ආර්ථික සේවා ගාස්තුව සියයට 0.25 ක් දක්වා සීමා කිරීම යනාදිය සිදුකරනු ලැබිණ.

ක්‍රියාමාර්ග ගණනාවක් හඳුන්වාදීමෙන් එකතුකළ අගය මත බදු ක්‍රමය තාර්කිකරණය කරන ලදී. සමුපකාර සමිති මගින් ලබාදෙන මූල්‍ය සේවා හා රෙදිපිළි කර්මාන්තය සඳහා නුල් සැපයීම හෝ ආනයනය වැනි සමහර අංශ සඳහා බදු නිදහස් කිරීම් ලබාදීම සහ ක්‍රමෝපායික වශයෙන් වැදගත් ව්‍යාපෘති සඳහා වන යන්ත්‍ර සූත්‍ර හා අමු ද්‍රව්‍ය ආනයනය, සමුපකාර සමිති මගින් භාණ්ඩ හා සේවා සැපයීම, “නැගෙනහිර නවෝදය” යටතේ වන සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා ආනයනය කරන යන්ත්‍ර සූත්‍ර, දේශීය සහල් නිෂ්පාදිත සැපයීම හා දේශීය කිරිවලින් නිෂ්පාදිත කිරි ආහාර සැපයීම යනාදිය මත එකතුකළ අගය මත බද්ද අඩු කිරීම ඒ අතර වේ. තවද, බදු ප්‍රතිදාන ගෙවීම් සඳහා ඉල්ලුම් කළහැකි කාල සීමාව, ගනුදෙනුව සම්පූර්ණ වී

මාස 12 ක් ඇතුළතදී විය යුතු ලෙස එකතුකළ අගය මත බදු පනත සංශෝධනය කරනු ලැබීය. ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළේ මිල ගණන් වෙනස්වීම් සලකා බලා, තෝරාගත් සමහර ආනයන භාණ්ඩ මත පැනවෙන එකතුකළ අගය මත බදු අනුපාතය කලින් කලට සංශෝධනය කරන ලදී.

ආනයන තීරුබදු හා නිෂ්පාදන/ සුරා බදු තාර්කිකරණය කිරීම සඳහා ක්‍රියා මාර්ග රැසක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. තෝරාගත් අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ එකොළහක් මත විවිධ බදු වර්ග; එනම්, ආනයන තීරු බද්ද, එකතුකළ අගය මත බද්ද, වරාය හා ගුවන් තොටුපොළ සංවර්ධන බද්ද හා සමාජ වගකීම් බද්ද සහ රේගුවේදී අදාළ වන අනෙකුත් අයකිරීම් වෙනුවෙන් තනි බද්දක් ලෙස විශේෂ වෙළෙඳ භාණ්ඩ බද්ද හඳුන්වාදීම, ආනයන තීරුබදු මත අයකෙරෙන අධිභාරය වැඩි කිරීම, පෙට්‍රල්, පාම් තෙල් සහ පොල් තෙල් ආනයනය සඳහා බලපැවැත්වුණු බදු නිදහස් කිරීම ඉවත් කිරීම, රාජ්‍ය නිලධාරීන් සඳහා සහනදායී බදු පදනමක් යටතේ මෝටර් රථ ආනයනය කිරීමට ලබා දී තිබූ වැඩපිලිවෙල අත්හිටුවීම සහ සිගරට් මත නිෂ්පාදන බද්ද හා මත්පැන් මත සුරා බද්ද ඉහළ නැංවීම මේවා අතර කැපී පෙනේ.

අනෙකුත් බදු ආදායම් සම්බන්ධව ද ක්‍රියා මාර්ග රැසක් හඳුන්වාදෙන ලදී. ප්‍රාදේශීය යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන බදු සහ සමාජ වගකීම් බදු අනුපාත ඉහළ නැංවීම සහ මත්පැන් බලපත්‍ර අළුත් කර ගැනීමේදී ගෙවිය යුතු මුද්දර බද්ද වැඩි කිරීම යනාදිය මේ යටතේ සිදු කරන ලදී. තෝරාගත් අයිතමයන් මත සෙස් බද්ද සංශෝධනය කිරීම සහ සමහර නව භාණ්ඩ සඳහා සෙස් බද්ද පැනවීම සිදු කරන ලදී. ජංගම දුරකථන ග්‍රාහක බද්ද රැහැන් රහිත දුරකථන ද ආවරණය වන පරිදි පුළුල් කරන ලදී.

දේශීය ආදායම් බදු දෙපාර්තමේන්තුව සහ ශ්‍රී ලංකා රේගුව යන ආදායම් එක්රැස් කරන ආයතනවල කාර්යක්ෂමතාවය සහ ඵලදායීතාවය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ක්‍රියා මාර්ග හඳුන්වාදීම මගින් බදු පරිපාලනය තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ප්‍රයත්න දරන ලදී. දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ භාවිතා කරමින් තිබූ යල්පිනු මෘදුකාංග පද්ධතිය වෙනුවට ආදායම් පරිපාලන කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතිය (RAMIS) භාවිතයට ගැනීම ඇරඹීම, විශේෂයෙන්ම කෙණ්ත්‍ර විගණනය සහ අධිකෂණය ඇතුළත් වන පරිදි, අළුතෙන් බඳවා ගත් නිලධාරීන්ගේ නිපුණතා වර්ධනය සඳහා විධිමත් පුහුණුවක් ලබාදීම, තොරතුරු තාක්ෂණ නිලධාරීන් බඳවා ගැනීම සඳහා මූලික කටයුතු සම්පූර්ණ කිරීම, බදු ගෙවන්නන්ට අවශ්‍ය එකතු කළ අගය මත බදු සම්බන්ධ ආකෘති පත්‍ර අන්තර්ජාලය ඔස්සේ ක්ෂණිකව ලබා ගැනීමට හැකිවන පරිදි විද්‍යුත් ලිපිගොනු පද්ධතියක් හඳුන්වාදීම, සහ බදු අනුකූලතාවය ඉහළ

නැංවීම සඳහා ප්‍රාදේශීය මට්ටම්වලින් දැනුවත් කිරීමේ වැඩ සටහන් පැවැත්වීම යනාදිය දේශීය ආදායම් බදු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ගන්නා ලද පියවර අතර වේ. පොත් තැබීම සම්බන්ධව අවශ්‍ය මඟපෙන්වීම් ලබාදීම සඳහා උපදේශක ඒකකයක් ස්ථාපිත කිරීම, ප්‍රාදේශීය කාර්යාලවලදී බදු ගෙවන්නන්ට මඟපෙන්වීම්/උපදේශ ලබාදීම සඳහා ඒකකයන් පිහිටුවීම, කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයෙන් පිටත පිහිටා ඇති සමාගම්වල, විශේෂයෙන්ම ආදායම් සකස් කිරීම සම්බන්ධ කටයුතු සඳහා වැඩි අවධානයක් යොමු කිරීමේ අරමුණින් ඒ සඳහා වෙන් වූ සමාගම් ඒකකයක් පිහිටුවීම යනාදී ක්‍රියා මාර්ග ද දේශීය ආදායම් බදු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ගන්නා ලදී. සිය සමස්ත ආදායම් එකතු කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ කාර්යක්ෂමතාව සහ ඵලදායීතාව ඉහළ නැංවීමේ අරමුණින් අභියාචනා ක්‍රියා පටිපාටිය විධිමත් කිරීම, සම්මත තක්සේරු කිරීම් පටිපාටියකට අනුව භාණ්ඩවල වටිනාකම තක්සේරු කිරීම තහවුරු කරමින් ඒ සම්බන්ධ දූෂණ අවම වන පරිදි තක්සේරු සම්බන්ධ මූලික ක්‍රියා පටිපාටියක් හඳුන්වා දීම, ආදායම් පරිපාලන කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතිය වැනි මෘදුකාංග මගින් ශ්‍රී ලංකා රේගුව තුළ තොරතුරු පද්ධතිය ශක්තිමත් කිරීම සහ ආරක්ෂක (වගකීම්) කළමනාකරණ පද්ධතිය මධ්‍යගත කිරීම යනාදිය ශ්‍රී ලංකා රේගුව විසින් ගන්නා ලද පියවර අතර ප්‍රධාන වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ ආදායම් පරිපාලනය නවීකරණය කිරීම සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ ක්‍රියාවලිය වැඩි දියුණු කිරීමේ අරමුණ ඇතිව, 2008 වසරේදී ද රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩ සටහන (FMRP) නොකඩවා ක්‍රියාත්මක විය. රටේ ආදායම් ඉලක්ක සපුරා ගැනීමේදී ආදායම් රැස්කරන ආයතනවල සේවකයින්ගේ ආකල්ප වැදගත් වන බව අවබෝධ කරගනිමින් දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව, ශ්‍රී ලංකා රේගුව, සුරා බදු දෙපාර්තමේන්තුව, මුදල් කොමිෂන් සභාව සහ මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශය යටතේ ඇති අනෙකුත් දෙපාර්තමේන්තුවල සේවකයින්ට අවශ්‍ය පුහුණුව ලබාදීම සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩ සටහන ප්‍රධාන වශයෙන් අවධානය යොමු කරන ලදී. ඒ අනුව, එම ආයතනවල සැලකිය යුතු සේවක සංඛ්‍යාවකට දේශීය හා විදේශීය පුහුණුව ලබාදෙන ලදී. සියළුම බදු වර්ග සඳහා සවිස්තරාත්මක ක්‍රියාවලි සටහන් කිරීම (Detailed Process Maps), අවදානම් පාදක කරගත් විගණන තේරීම් විධි ක්‍රමයක් හඳුන්වාදීම, දිරි දීමනා, ත්‍යාග හා ක්‍රියාකාරීත්ව කළමනාකරණ ක්‍රියාවලියක් හඳුන්වාදීම සහ එකතුකළ අගය මත බදු සඳහා වන ලියවිලි විද්‍යුත් ලිපි ගොනු යොදාගෙන සිදු කිරීම වේගවත් කිරීම යනාදිය රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩසටහන යටතේ දේශීය ආදායම් බදු දෙපාර්තමේන්තුව තුළ සිදුකරන ලද

ක්‍රියා මාර්ග අතර වේ. මීට අමතරව, දේශීය ආදායම් බදු දෙපාර්තමේන්තුවේදී ක්‍රියාවට නංවන ලද වක්‍රීය ක්‍රමෝපාය සැලැස්ම සහ ක්‍රියාකාරීත්ව සැලැස්ම ද මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ සකස් කරන ලදී.

වර්තන වියදම් තාර්කිකරණය කිරීම සඳහා රජය විසින් ක්‍රියා මාර්ග රැස්කර හඳුන්වාදෙන ලදී. ඒ අනුව, වර්තන වියදම් සීමා කිරීම සඳහා අමාත්‍යාංශ වලට මාර්ගෝපදේශ ලබාදීම, පිරිවැය නිරූපණය වන පරිදි ඛනිජ තෙල් නිෂ්පාදනවල මිල සංශෝධනය කිරීම, යෙදවුම්වල පිරිවැය ඉහළ යාමට සමගාමීව විදුලි ගාස්තු, දුම් රිය ගාස්තු, මගී බස් ගාස්තු වැනි පරිපාලිත මිල ගණන් ඉහළ නැංවීම සහ ශිල්පීය ශ්‍රේණි හා ආරක්ෂක හමුදාවලට පමණක් සීමාවන පරිදි නව බඳවාගැනීම් සිදු කිරීම යනාදී පියවර ගනු ලැබීය. තවද, රාජ්‍ය සේවකයින් සඳහා පැවති ලබා නොගත් නිවාඩු සඳහා මුදල් ගෙවීම 2008 වසරේදී නවතා දමන ලදී. ලෝක මූල්‍ය අර්බුදය මගින් නිර්මාණය වූ අභියෝගවලට මුහුණ දීමේ පියවරක් ලෙස, තෝරාගත් භාණ්ඩ හා සේවා මත වර්තන වියදම් කපා හැරීම සඳහා රජය විසින් පියවර ගන්නා ලදී. ඒ අනුව, බැඳීම් වලට පැමිණ නොමැති සියළුම සේවා සහ සැපයීම් අවුරා තැබීමටත්, වර්තන වියදම් සම්බන්ධ අතිරේක බැඳීම් කිසිවක් ඇතිකර නොගැනීමටත්, අතිකුත් වර්තන වියදම් සඳහා වූ ප්‍රතිපාදන වලින් වියදම් දැරීම කල් දැම්මටත් 2008 නොවැම්බර් මාසයේදී, රාජ්‍ය ආයතනවලට උපදෙස් දෙන ලදී.

රජයේ සේවකයින් සහ විශ්‍රාමිකයින් සඳහා ජනවාරි සහ ජූලි මාසවල දී ගෙවිය යුතු වූ පිළිවෙලින් රුපියල් 375.00 හා රුපියල් 187.50 බැගින් වූ ජීවනාධාර දීමනාව ලබාදෙන ලදී. මාසික වැටුප රුපියල් 22,000 ට අඩු රජයේ සේවකයින් සඳහා රුපියල් 625.00 ක අමතර දීමනාවක් 2008 වසරේ ජූලි මාසයේ සිට ලබාදීමට පියවර ගනු ලැබීය. “තරුණ අරුණ” වැඩසටහන යටතේ ලියාපදිංචි වූ උපාධිධාරීන් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකට පළාත් මට්ටමින් රාජ්‍ය අංශයේ රැකියා අවස්ථා ලබා දෙන ලදී.

අළුතින් මුදවාගත් ප්‍රදේශවල අවතැන් වූ පුද්ගලයින් යලි පදිංචි කිරීමේ කටයුතු විශේෂ අවධානයකින් යුතුව අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක විය. විශේෂයෙන්ම මන්නාරම, කිලිනොච්චිය සහ මුලතිව් දිස්ත්‍රික්කවල අවතැන් වූ ජනතාව වෙනුවෙන් මූලික අවශ්‍යතා සහ ජීවනාධාර පහසුකම් ලබාදෙන ලදී. “නැගෙනහිර නවෝදය” වැඩසටහන යටතේ නැගෙනහිර පළාතේ අවතැන් වූ පුද්ගලයින් යලි පදිංචි කිරීම සඳහා වන කටයුතු විවිධ ආයෝජකයින් සහ නියෝජිත ආයතනවල සහයෝගය ඇතිව නොකඩවා සිදුකළේය.

ප්‍රාදේශීය වශයෙන් සමබර වූ ආර්ථික වර්ධනයක් ළඟාකර ගැනීම උදෙසා රාජ්‍ය ආයෝජන වේගවත් කිරීම සඳහා වැඩි සම්පත් ප්‍රමාණයක් යෙදවීමට ඉහළ ප්‍රමුඛතාවක් ලබා දුණි. ඒ අනුව, ජාතික මට්ටමින් සිදුකරනු ලබන මහා පරිමාණයේ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වැඩි අවධානයක් යොමුකරන ලදී. මෙහිදී මහාමාර්ග, පාලම් හා ගුවන් පාලම්, වරායන් සහ විදුලිබල ව්‍යාපෘති සංවර්ධන කටයුතුවල සැලකිය යුතු ප්‍රගතියක් පෙන්නුම් කර ඇත. මීට අමතරව, නාගරික ප්‍රදේශවල මහා පරිමාණ ජල සැපයුම් හා මලාපවහන යෝජනා ක්‍රම සහ පොදු ප්‍රවාහන පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘතීන්ද දියත් කළ අතර, මොරගහකන්ද සහ දැදුරු ඔය වැනි මහා පරිමාණ බහුකාර්ය වාරිමාර්ග ව්‍යාපෘතීන් ද ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මග නැගුම සහ ගම නැගුම ව්‍යාපෘති මගින් පළාත්බද හා ග්‍රාමීය යටිතල පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා රජය විසින් නොකඩවා කටයුතු කරන ලදී. මේ අතර, එලදායී ලෙස සංවර්ධන ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමට හා එමගින් වඩාත් හොදින් රජයේ වියදම් කළමනාකරණය කිරීමට අවශ්‍ය මාර්ගෝපදේශ සහ උපදෙස් රාජ්‍ය ආයතන වෙත නිකුත් කරන ලදී.

දශක ගණනාවක් පුරා පැවති අර්බුදකාරී තත්ත්වය හේතුවෙන් පසුබෑමකට ලක් වී තිබූ නැගෙනහිර පළාතේ සංවර්ධන කටයුතු කඩිනම් කිරීම සඳහා පියවර ගන්නා ලදී. ඒ අනුව, ජාතිය ගොඩනැගීමේ සහ වතු යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීමේ අමාත්‍යාංශය යටතේ සෘජුවම හා අනෙකුත් අමාත්‍යාංශ වල ද සහයෝගිතාවයෙන් සිදු කරන යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති ගණනාවක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. නැගෙනහිර පළාතේ සංවර්ධන කටයුතු පිළිබඳව බලන විට, විශේෂයෙන්ම නැවත පදිංචි කිරීමේ කටයුතු, ආර්ථික යටිතල පහසුකම් සහ සමාජ යටිතල පහසුකම් සඳහා 2006 සිට 2008 කාලපරිච්ඡේදය තුළදී රජය විසින් රුපියල් බිලියන 103 ක් වැය කරන ලදී. තවද, “නැගෙනහිර නවෝදය” වැඩසටහන යටතේ නැගෙනහිර පළාතට මෙන්ම අනෙකුත් අඩු සංවර්ධිත ප්‍රදේශවලට ආයෝජන ලබාගැනීමේ අදහසින් යුතුව විවිධ සහන ද ලබාදෙන ලදී. උතුරු පළාත ත්‍රස්තවාදී ග්‍රහණයෙන් මුදාගත් පසු, “උතුරු වසන්තය” නමින් “නැගෙනහිර නවෝදය” වැඩ සටහනට සමාන වැඩ සටහනක් ක්‍රියාත්මක කරන බව රජය ප්‍රකාශයට පත්කර ඇත (විශේෂ සටහන අංක 2 බලන්න).

උපායමාර්ගික රාජ්‍ය ව්‍යවසාය කළමනාකරණ ඒජන්සිය (SEMA), රාජ්‍ය හිමිකාරිත්වය ඇති ව්‍යවසායයන්ට ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරිත්වය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා පහසුකම් සැපයීමට නොකඩවා කටයුතු කරන ලදී. බැංකු පර්ෂදය යටතේ, ප්‍රධාන කාර්යසාධන දර්ශක පදනම් කරගෙන කාර්තු

පදනම මත බැංකුවල කාර්ය සාධන කටයුතු අධීක්ෂණය කරන ලදී. වතු පර්ෂදය යටතේ, නව උපායමාර්ගික කළමනාකරණ ක්‍රම හඳුන්වාදීම මගින් වතු ගණනාවක ලාභදායීත්වය වැඩි කිරීම සඳහා සහාය වූ අතර ජාතික පශු සම්පත් සංවර්ධන මණ්ඩලයට කළල බද්ධ කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය තාක්ෂණික සහයෝගිතාවය ලබාදෙන ලදී. ප්‍රවාහන හා උපයෝගිතා පර්ෂදය මගින් ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුවේ ආදායම් ආකෘතිය වෙනස් කිරීම සඳහා දේපල සංවර්ධන ක්‍රියාමාර්ග සහ ප්‍රකාශ තන්තු සංනිවේදන මූලික ක්‍රියාමාර්ග සඳහා අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය ලබා ගන්නා ලදී. තවද, ආර්ථික සංවර්ධනය පිළිබඳ ජාතික සභාව ප්‍රධාන ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති විවරණයට ලක් කරන උපදේශක සභාවක් ලෙස හා ආර්ථික ගැටළු සම්බන්ධව මාර්ගෝපදේශ ලබාදෙන ආයතනයක් ලෙස අධිණධිව ක්‍රියාත්මක විය.

වර්ෂය තුළදී රජයේ ණය කළමනාකරණ ක්‍රියාවලිය වැඩි දියුණු කිරීමට ක්‍රියා මාර්ග ගණනාවක් හඳුන්වාදෙන ලදී. මේ අනුව, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වැඩ සටහනෙහි බිල්පත් විශාල ප්‍රමාණයක් එකවර පරිණතවීමේ ගැටළුව මඟහරවා ගැනීම සඳහා සහ පරිණත වීමේ ව්‍යුහය සුමට කිරීම සඳහා දිගු පරිණත කාලයක් සහිත භාණ්ඩාගාර බිල්පත් නිකුත් කිරීමට කටයුතු කරන ලදී. ආයෝජන පදනම තවදුරටත් පුළුල් කිරීමේ සහ දේශීය වෙළෙඳපොළේ පොලී මත වන පීඩනය අවම කිරීමේ අරමුණෙන් යුතුව 2008 මැයි මාසයේදී, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙළෙඳපොළ විදේශිකයන්ට විවෘත කරන ලදී. ඒ අනුව, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වල මුළු වටිනාකමින් සියයට 10ක ප්‍රමාණයක ආයෝජනය කිරීමට විදේශිකයන්ට අවසර දෙන ලදී. මේ අතර, දැනට පවත්නා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර කළඹ නැවත විවෘත කිරීමේ ප්‍රතිපත්තිය දිගටම පවත්වාගෙන යනු ලැබූ අතර, එමගින් නව භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර හඳුන්වාදීම සීමා කරන ලදී. කෙසේ වෙතත්, 2007 දී සකස් කරන ලද රජයේ ණය කළමනාකරණ ක්‍රමෝපායට අනුව භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර එකවර පරිණතවීමේ ගැටළුව වෙළෙඳපොළ ක්‍රියාවලිය හරහා එලදායී ලෙස මග හරවා ගැනීමට සහ එලදා වක්‍රය අපේක්ෂිත කාලසීමාව දක්වා දීර්ඝ කර ගැනීමට නොහැකි විය. 2008 වර්ෂයේ පැවති සාර්ව ආර්ථික තත්ත්වයන් මෙම ප්‍රවණතාවයට හේතු විය. 2007 ඔක්තෝබර් මාසයේදී නිකුත් කරන ලද ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුතුවේ ද්‍රවශීලතාවය ඉහළ නැංවීම සඳහා, ද්විතීයික වෙළෙඳපොළේ දී එම බැඳුම්කර මිලදී ගැනීම සඳහා බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවලට අවසර ලබා දෙන ලදී.

ලෝක මූල්‍ය අර්බුදය හේතුවෙන් දේශීය ආර්ථිකයට ඇති විභවයක් බලපෑම අඩු කිරීමේ අරමුණින් රජය විසින් 2008 වර්ෂය අවසානයේදී, ආර්ථික කටයුතු දිරිගැන්වීමේ පැකේජයක් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී. ලෝක මූල්‍ය අර්බුදයේ බලපෑම හේතුවෙන් දුෂ්කරතාවයන්ට මුහුණ දී ඇති කර්මාන්තකරුවන්ට, වැවිලි අංශයට සහ සංචාරක අංශයට සහන සැලසීමේ විශේෂ ක්‍රියා මාර්ගයන් ගණනාවක් මෙම පැකේජයට ඇතුළත් විය. මීට අමතරව, ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළේ මිල ගණන්වලට සමගාමීව බණිනිතේල් නිෂ්පාදන හා එල්.පී. ගැස්වල දේශීය මිල ගණන් අඩු කිරීම ද මෙම පැකේජයට ඇතුළත් විය. මෙම පැකේජය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා 2009 දී රුපියල් බිලියන 16 ක් වැය වෙනැයි ඇස්තමේන්තු කර ඇති අතර, එය 2009 අයවැය මගින් සැලසුම්කළ වර්තන වියදම මෙම ප්‍රමාණයෙන් ඉහළ යාමට හේතුවනු ඇත.

මේ අතර, රාජ්‍ය වෙළෙඳ ව්‍යවසායයන්හි මූල්‍ය ශක්තිය යහපත් මට්ටමක නොපැවතීම හේතුවෙන්, රජයේ අයවැය කෙරෙහි තවදුරටත් බලපෑම් ඇති කළේය. රටෙහි ප්‍රධාන රාජ්‍ය වෙළෙඳ ව්‍යවසාය ආයතන තුන වන ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව, ශ්‍රී ලංකා ගමනා ගමන මණ්ඩලය සහ තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුව, විශාල මෙහෙයුම් අලාභ ලබන තත්ත්වයෙන් ක්‍රියාත්මක විය. ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළේ තෙල් මිල ගණන් සිග්‍රයෙන් ඉහළ යාම හේතුවෙන්, 2008 ජූනි මාසයේදී වැඩිකරන ලද දුම්රිය ගාස්තු, 2008 දෙසැම්බර් මාසයේදී, දේශීය බන්ධන තෙල් මිල ගණන් අඩුවීමට සමගාමීව නැවත පහළ දමන ලදී. කෙසේ වෙතත්, මෙම ක්‍රියාමාර්ගවල ශුද්ධ ප්‍රතිඵලය තුළින් මෙහෙයුම් අලාභය ආවරණය කර ගැනීමට නොහැකි වූ අතර, එමනිසා ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුවේ මූල්‍ය තත්ත්වය තවදුරටත් දුර්වල විය. මේ අතර, ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුවේ දුම්රිය ඇන්ජන් සහ මැදිරි පද්ධතිය ශක්තිමත් කිරීමට රජය විසින් අවශ්‍ය පියවර ගන්නා ලදී. 2008 මැයි මාසයේදී බස් ගාස්තු ඉහළ නැංවූ නමුත්, එය ශ්‍රී ලංකා ගමනාගමන මණ්ඩලයේ ඉහළ ගිය පිරිවැය ආවරණය කර ගැනීමට තරම් ප්‍රමාණවත් නොවීය. කෙසේ වෙතත්, දේශීය වෙළෙඳපොළේ බන්ධන තෙල් මිල ගණන් අඩු වීමත් සමගම බස් ගාස්තු නැවත අඩු කරන ලදී. රජයේ වර්තන පැවරුම් වැඩිවීම මගින් රාජ්‍ය අයවැය පරතරය පුළුල් කරමින් ශ්‍රී ලංකා ගමනාගමන මණ්ඩලය නොකඩවා විශාල මෙහෙයුම් අලාභ වාර්තා කරන ලදී. කෙසේ නමුත්, මැදිකාලීනව ශ්‍රී ලංකා ගමනාගමන මණ්ඩලයේ සේවා සැපයුම වර්ධනය කිරීම සඳහා රජය විසින් වැඩසටහනක් ආරම්භ කරන ලදී. 2007 අප්‍රේල් මස සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි තැපැල් ගාස්තු සංශෝධනය කරන ලද නමුත් තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුව දිගින් දිගටම මෙහෙයුම් අලාභ වාර්තා කරන ලදී. එබැවින්,

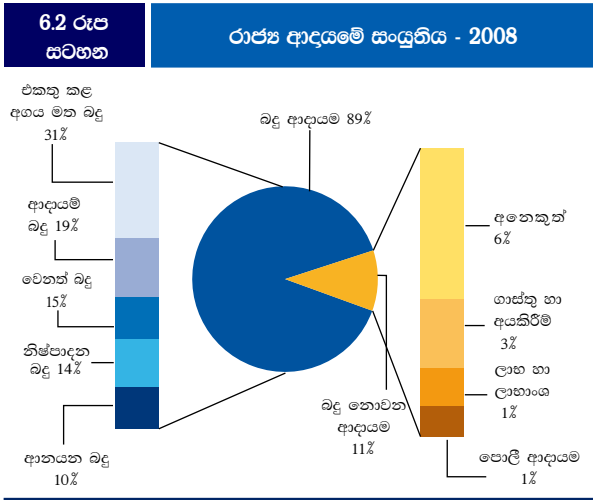
2008 වසරේදී මෙම රාජ්‍ය වෙළෙඳ ව්‍යවසායයන්ගේ ක්‍රියාකාරී කටයුතු පවත්වාගෙන යාම සඳහා සැලකිය යුතු තරම් විශාල පැවරුම් ප්‍රමාණයක් සිදු කිරීමට රජයට සිදු විය.

ලංකා බන්ධන තෙල් නීතිගත සංස්ථාව සහ ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය වැනි ප්‍රධානතම රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන්ගේ මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය දැඩි අවධානයක් යොමු විය යුතු තත්ත්වයක පැවැතුණි. 2008 වසරේදී ලංකා බන්ධන තෙල් නීතිගත සංස්ථාව මෙහෙයුම් අලාභයක් ලැබීය. විශේෂයෙන්ම, ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය ඇතුළු රාජ්‍ය ආයතන රැසකින් අයවිය යුතු හිඟ මුදල් නොලැබීම හේතුවෙන් බන්ධන තෙල් නීතිගත සංස්ථාව වාණිජමය වශයෙන් ශක්තිමත් ලෙස පවත්වාගෙන යාමේ කටයුතුවලට අහිතකර ලෙස බලපා ඇත. මේ අතර, 2008 වර්ෂයේදී මෙහෙයුම් අලාභ වැඩිවීමත් සමගම, ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ මූල්‍ය තත්ත්වය තවදුරටත් දුර්වල විය. 2008 වසරේ පළමු භාගය තුළ බන්ධන තෙල් මිල ඉහළ මට්ටමක පැවතීම හේතුවෙන් ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ වියදම් ඉහළ යාම සහ විදුලි ගාස්තු ප්‍රමාණවත් පරිදි සංශෝධනය නොකිරීම මෙහෙයුම් අලාභ ඉහළයාමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී ඇත. බැංකුවලින් ලබාගත් කෙටිකාලීන ණය ප්‍රමාණය ඉහළයාම, ලංකා බන්ධන තෙල් නීතිගත සංස්ථාව සහ අනෙකුත් පෞද්ගලික විදුලිබල උත්පාදකයින් කෙරෙහි ඇති වගකීම් වර්ධනයවීම සහ රාජ්‍ය අයවැය මත සෘජු බලපෑමක් ඇති කරමින්, ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය ගෙවිය යුතු දිගුකාලීන ණය රජය විසින් සේවාකරණය කිරීම යනාදිය මගින් ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ මූල්‍යමය අස්ථාවරභාවය පෙන්නුම් කෙරේ. මෙම ආයතනවල මූල්‍ය කළමනාකරණය, සුදුසු තාර්කික මිල ප්‍රතිපත්තියක් යටතේ කඩිනමින් නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රමයක් ඇති කිරීමේ අවශ්‍යතාවය මෙමගින් ඉස්මතු වේ. මේ අතර, පාර්ලිමේන්තුව විසින් සම්මත කරන ලද නව ශ්‍රී ලංකා විදුලිබල පනත් කෙටුම්පත මගින් විදුලිබල අංශයේ මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂමතාවය සහ නියාමන කාර්යයන් වැඩි දියුණු කර ගැනීමට උපකාරී වනු ඇත.

6.3 රජයේ අයවැය කටයුතු

ආදායම

2008 වසරේ රජයේ සමස්ත ආදායම, 2007 වසරේ වූ රුපියල් බිලියන 565 සිට රුපියල් බිලියන 655.3 දක්වා සියයට 16 කින් වැඩි විය. බදු ආදායම සියයට 15 කින් හා බදු නොවන ආදායම සියයට 24 කින් වැඩි විය. කෙසේ වෙතත්, මුළු වාර්ෂික ආදායම මූලික අයවැයගත ඉලක්කය වූ රුපියල් බිලියන 751 ට වඩා රුපියල් බිලියන 95 කින් අඩු විය. මෙසේ රජයේ ආදායම පහළ යාමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ,

විශේෂයෙන්ම වාහන ආනයන ප්‍රමාණය හා ඒවායෙහි වටිනාකම අඩුවීම හේතුවෙන් ජාත්‍යන්තර වෙළඳාම හා සම්බන්ධ බදු ආදායම අඩුවීම සහ 2008 වර්ෂයේ අවසාන කාලයේදී දේශීය ආර්ථික කටයුතු පහළ යාමයි. ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස, 2008 වසරේ රජයේ මුළු ආදායම 2007 වසරේදී වාර්තා වූ සියයට 15.8 සිට සියයට 14.9 දක්වා පහත වැටුණි. මුළු ආදායමෙන් සියයට 89 ක් බදු ආදායම් වලින් සමන්විත වූ අතර සියයට 11 ක් බදු නොවන ආදායම් වලින් සමන්විත විය.

මුළු ආදායමේ ඉහළ යාමට ප්‍රධාන වශයෙන්ම හේතු වූයේ ආදායම් බදු වලින් රැස් කරන ලද බදු ආදායම සියයට 18 ක සාපේක්ෂ වශයෙන් ඉහළ වර්ධනයක් පෙන්නුම් කිරීමයි. බදු පදනම පුළුල් කිරීම සඳහා සහ නීතිමය රාමුව ශක්තිමත් කිරීමට ගන්නා ලද ප්‍රතිපත්ති හා පරිපාලනමය ක්‍රියාමාර්ග හේතුවෙන් පුද්ගල ආදායම් බදු, සාමූහික ආදායම් බදු, ආර්ථික සේවා ගාස්තු හා පොලිය මත වන රඳවා තබා ගැනීමේ බද්ද යන බදු වලින් ඉහළ ආදායම් ලැබීම මෙම වර්ධනය සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය.

2008 වසරේ එකතුකළ අගය මත බදු වලින් ලද ආදායම පසුගිය වර්ෂයට සාපේක්ෂව සියයට 9 ක අඩු අනුපාතයකින් වැඩි විය. සංවර්ධන කටයුතුවලට සහායවීම සඳහා සහ කර්මාන්ත දියුණු කිරීම සඳහා විවිධ වූ බදු නිදහස් කිරීම් ලබාදීම, පෙට්‍රල් මත එකතුකළ අගය මත බදු අඩු කිරීම, ජීවන වියදම අඩුකරලීම සඳහා විශේෂ වෙළෙඳ භාණ්ඩ බද්දට යටත්වන තෝරාගත් අත්‍යාවශ්‍ය භාණ්ඩවල එකතුකළ අගය මත බද්ද ඉවත් කිරීම, මත්පැන් හා සිගරට් වෙළෙඳාම අඩුවීම, වාහන ආනයනය පහළ යාම, රජයේ නිලධාරීන්ට මෝටර් රථ ආනයනය සඳහා සහනදායී බදු ක්‍රමය 2008 වර්ෂයේ මුල් මාස කිහිපය තුළ පවත්වාගෙනයාම සහ විශේෂයෙන්

6.2 සංඛ්‍යා සටහන **ආර්ථික වර්ගීකරණයට අනුව ආදායම**

ශීර්ෂය	2007	2008		2009
		අනුමත ඇස්තමේන්තු	තාවකාලික	අනුමත ඇස්තමේන්තු
රුපියල් දශ ලක්ෂ				
බදු ආදායම	508,947	677,259	585,621	779,138
ආදායම් බදු	107,169	143,291	126,541	166,703
එකතුකළ අගය මත බදු	187,452	248,670	203,646	221,947
නිෂ්පාදන බදු	96,675	113,639	89,903	134,965
ආනයන මත බදු	55,986	73,436	63,844	90,592
අනෙකුත් බදු	61,665	98,223	101,687	164,931
බදු නොවන ආදායම	56,104	73,482	69,639	75,861
මුළු ආදායම	565,051	750,741	655,259	854,999
ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස				
බදු ආදායම	14.2	16.2	13.3	14.9
ආදායම් බදු	3.0	3.4	2.9	3.2
එකතුකළ අගය මත බදු	5.2	6.0	4.6	4.3
නිෂ්පාදන බදු	2.7	2.7	2.0	2.6
ආනයන මත බදු	1.6	1.8	1.4	1.7
අනෙකුත් බදු	1.7	2.4	2.3	3.2
බදු නොවන ආදායම	1.6	1.8	1.6	1.5
මුළු ආදායම	15.8	18.0	14.9	16.4

මූලාශ්‍රය: මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන අමාත්‍යාංශය

2008 වර්ෂයේ හතරවන කාර්තුවේදී ආනයන ප්‍රමාණය සහ වටිනාකම සාපේක්ෂ වශයෙන් අඩුවීම යන කරුණු එකතුකළ අගය මත බදු ආදායමේ අඩු වර්ධනයක් වාර්තා කිරීමට හේතු විය. කෙසේ වෙතත්, බදු පරිපාලනයේ වැඩි දියුණු වීම හා සංනිවේදන හා මූල්‍ය අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය ඉහළ යාම හා එකතුකළ අගය මත බදු සම්බන්ධයෙන් ලබා දෙන බදු ප්‍රතිදාන සීමා කිරීම යනාදිය හේතුවෙන් ඉහත සඳහන් අහිතකර තත්ත්වයන් නිසා ඇති වූ ආදායම් අඩුවීම තරමක් දුරට හෝ සමනය කර ගැනීමට හැකි විය.

2008 දී නිෂ්පාදන බදු වලින් ලද ආදායම පසුගිය වර්ෂයට සාපේක්ෂව සියයට 7 කින් අඩු විය. මෝටර් රථ වාහන ආනයනය අඩුවීම, රජයේ නිලධාරීන්ට මෝටර් රථ ආනයනය සඳහා බදු සහනය 2008 වසරේ මුල් මාස කිහිපය තුළ ක්‍රියාත්මක වීම, සිගරට් හා මත්පැන් අලෙවිය අඩුවීම යන කරුණු මෙසේ නිෂ්පාදන බදු ආදායම් අඩුවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. කෙසේ වෙතත්, මත්පැන් සඳහා වන සුරා බදු වැඩි කිරීම, බීර අලෙවියේ ඉහළ වර්ධනය හා සමහර සිගරට් වර්ගවල නිෂ්පාදන බදු වැඩි කිරීම යනාදිය ඉහත කරුණු හේතුවෙන් අඩු වූ ආදායමෙන් කොටසක් ආවරණය කර ගැනීමට උපකාරී විය. මේ අතර, බනිජ තෙල් නිෂ්පාදන මත වන නිෂ්පාදන බදු ආදායම සුළු වැඩිවීමක් වාර්තා කළ අතර, දේශීය බනිජ තෙල් නිෂ්පාදන අලෙවිය මත රැස් කරන ලද නිෂ්පාදන බදු ආදායම සියයට 10 කින් අඩු විය.

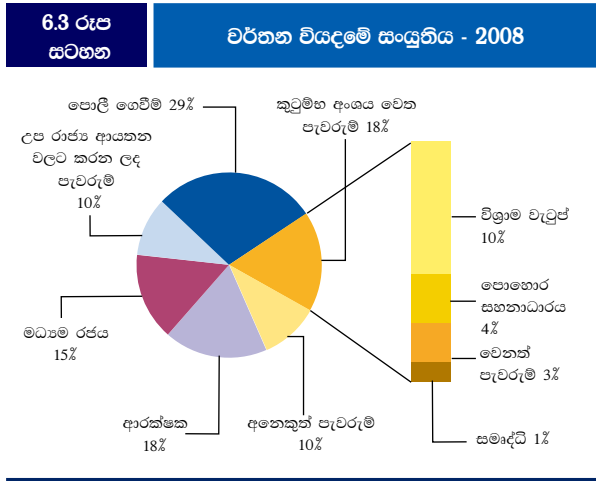
2008 වසරේ ආනයන තීරු බදු වලින් ලද ආදායම පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව සියයට 14 ක වැඩිවීමක් වාර්තා කරන ලදී. සමහර භාණ්ඩ සඳහා තීරු බදු අත්හැරීම් ලබාදීම, විශේෂ වෙළෙඳ භාණ්ඩ බද්ද යටතට ගැනෙන භාණ්ඩ සඳහා ආනයන තීරු බදු ඉවත් කිරීම, මෝටර් රථ ආනයනය අඩුවීම, 2008 අප්‍රේල් වන තෙක් රජයේ සේවකයන්ට මෝටර් වාහන ආනයනය කිරීම සඳහා සහනදායී තීරු බදු ක්‍රමයක් පවත්වාගෙනයාම, ඉන්දියාව සහ පාකිස්ථානය සමග නිදහස් වෙළෙඳ ගිවිසුම් යටතේ බොහොමයක් ආනයන සඳහා අඩු තීරු බදු අනුපාතයන් පැවතීම සහ වසරේ අවසාන කාලයේදී ලෝක මූල්‍ය අර්බුදය ආනයන කෙරෙහි බලපෑම යන හේතු පැවතියද මෙම ඉහළ ආදායම ලබාගෙන ඇත. ආනයන භාණ්ඩ සඳහා අදාලවන තීරු බදු අධිභාරය ඉහළ නැංවීමද, ආනයන තීරු බදු වලින් ලද ආදායම වැඩිකර ගැනීමට තරමක් දුරට උපකාරී විය.

වරාය හා ගුවන් නොටුවපොළ සංවර්ධන බද්ද, සෙස් බද්ද සහ සමාජ වගකීම් බද්ද වැනි අනෙකුත් මූලාශ්‍ර වලින් ලද ආදායම ද 2008 වසරේදී වැඩි විය. තීරු බදු නිදහස් සාප්පුවලින් ලබාදෙන තීරු බදු සහන අඩුකිරීම, සෙස් බදු අනුපාත ඉහළ දැමීම සහ නව අයිතමයන් සඳහා සෙස් බදු පැනවීම මෙම ආදායම් වැඩිවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. මීට අමතරව, ප්‍රාදේශීය යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන බද්ද, හර බද්ද සහ වරාය හා ගුවන් නොටුවපොළ සංවර්ධන බද්ද වැඩි කිරීම යනාදී පියවර, අනිකුත් බදු වලින් ලද ආදායම් වර්ධනයට දායක විය.

කරුණු ගණනාවක ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස බදු නොවන ආදායම සියයට 24 ක වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. බදු නොවන ආදායමේ විශාල කොටසකට දායක වන ගාස්තු හා අය කිරීම් ඉහළයාම සහ කුලී ආදායම ඉහළ යාම මෙම ක්‍රියාකාරීත්වයට හේතු වූ ප්‍රධාන සාධක විය. තවද, රුපියල් බිලියන 8 ක් වූ මහ බැංකු ලාභ පැවරුම් ද බදු නොවන ආදායම් වැඩිවීමට දායක විය. කෙසේ වෙතත්, ලාභ හා ලාභාංශ වලින් ලද ආදායම පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව අඩුවීමක් වාර්තා කරන ලදී.

වියදම් හා ශුද්ධ ණයදීම්

2008 වසරේ මුළු වියදම හා ශුද්ධ ණයදීම් රුපියල් බිලියන 996 ක් දක්වා සියයට 18 කින් වැඩි විය. මෙය අයවැය ගත ඉලක්කය වූ රුපියල් බිලියන 1,044 ට වඩා රුපියල් බිලියන 45 කින් අඩුවීමකි. ප්‍රධාන වශයෙන් ප්‍රාග්ධන වියදම් අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා අඩුවීම මෙයට හේතුවිය. ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස, මුළු වියදම හා ශුද්ධ ණයදීම් සියයට 22.6 ක් වූ අතර එය 2007 දී වාර්තා වූ සියයට 23.5 ට වඩා අඩු විය.

2008 වසරේ දී මුළු පුනරාවර්තන වියදම අයවැය ඇස්තමේන්තුව ඉක්ම වුවද ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස නොකඩවා අඩු විය. නාමික වශයෙන් පුනරාවර්තන වියදම් සියයට 17.8 කින් වැඩි වී රුපියල් බිලියන 744 ක් වූ අතර එය අයවැය ඇස්තමේන්තුවලට වඩා රුපියල් බිලියන 31 කින් වැඩි වීමකි. කෙසේ වෙතත්, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස පුනරාවර්තන වියදම පසුගිය වසරේ වූ සියයට 17.4 සිට සියයට 16.7 දක්වා අඩු විය.

පුනරාවර්තන වියදම්වල සිදු වූ නාමික වැඩිවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ වැටුප් හා චේතන, විශ්‍රාම වැටුප් ගෙවීම්, පොලී ගෙවීම්, පොහොර සහනාධාරය සහ ක්‍රස්තවාදයට එරෙහිව ගන්නා ලද ක්‍රියාමාර්ග යනාදිය සඳහා වූ වියදම් ඉහළ යාමයි. වර්ෂය තුළදී, වැටුප් හා චේතන රුපියල් බිලියන 239 ක් දක්වා සියයට 12 කින් වැඩිවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ පොලීසිය සහ ආරක්ෂක අංශ ඇතුළුව රාජ්‍ය අංශයට සහ පළාත් පාලන රාජ්‍ය සේවය සඳහා නව බඳවා ගැනීම් සිදුකිරීම, පහළ ශ්‍රේණිවල රජයේ සේවකයන් සඳහා වූ ජීවන වියදම් දීමනාව ඉහළ නැංවීම සහ විශේෂයෙන්ම, සෞඛ්‍ය හා අධිකරණ ක්ෂේත්‍රයට අදාළ, රාජ්‍ය සේවකයන්ගේ දීමනාවන් සංශෝධනය කිරීම යනාදියයි. 2008 ජනවාරි මස සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි රාජ්‍ය සේවකයන්ගේ ලබා නොගත් නිවාඩු වෙනුවෙන් ගෙවන ලද දිරි දීමනා ගෙවීම් අත්හිටුවීම, වැටුප් හා චේතන වියදම් මත වූ පීඩනය යම් තාක් දුරකට අවම කිරීමට හේතු විය. මේ අතර, වැටුප් හා චේතන වියදම් සමස්ත පුනරාවර්තන වියදමේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2007 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 34.4 ක අගය හා සංසන්දනය කරන විට සියයට 32.1 ක් දක්වා පහළ වැටුණි. විශ්‍රාම වැටුප් ගෙවීම්වල සිදු වූ සියයට 9 ක වැඩි වීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ විශ්‍රාමිකයන් සඳහා ලබා දෙන ජීවන වියදම් දීමනාව ඉහළ නැංවීම හා

6 රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය හා රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු

6.3 සංඛ්‍යා සටහන

ආර්ථික වර්ගීකරණයට අනුව වියදුම සහ ශුද්ධ ණයදීම්

ශීර්ෂය	2007	2008		2009
		අනුමත ඇස්තමේන්තු	නාවකාලික ඇස්තමේන්තු	
රුපියල් දශ ලක්ෂ				
වර්තන වියදුම	622,758	712,894	743,710	823,511
භාණ්ඩ හා සේවා වියදුම	292,632	343,852	360,327	378,554
එයින් වැටුප් හා වේතන	214,160	233,393	239,078	268,356
පොලී ගෙවීම්	182,681	209,825	212,475	250,438
විදේශීය	21,311	30,000	30,277	32,000
දේශීය	161,370	179,825	182,198	218,438
වර්තන පැවරුම් හා සහනාධාර	147,445	159,217	170,908	194,519
එයින් කුටුම්භ සහ අනෙකුත්				
අංශයන්ට	110,910	121,546	131,342	149,062
සමෘද්ධි	9,200	10,850	9,995	10,850
විශ්‍රාම වැටුප්	68,822	73,060	74,920	86,000
පොහොර සහනාධාර	11,000	15,000	26,450	25,000
අනෙකුත්	21,888	22,636	19,977	27,212
ප්‍රාග්ධන වියදුම	206,161	282,894	232,607	312,383
මූර්ත වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම්	111,510	199,905	128,946	212,513
ප්‍රාග්ධන පැවරුම්	94,651	108,075	103,661	170,941
උරුම වියදුම් සඳහා වෙන්කිරීම්	-	-25,085	-	-71,071
ආපසු ගෙවීම් අඩුකළ පසු ණයදීම්	12,684	48,400	19,809	55,778
මුළු වියදුම සහ ශුද්ධ ණයදීම්	841,604	1,044,188	996,125	1,191,671
ද., දේ. නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස				
වර්තන වියදුම	17.4	17.1	16.9	15.8
භාණ්ඩ හා සේවා වියදුම	8.2	8.2	8.2	7.3
එයින් වැටුප් හා වේතන	6.0	5.6	5.4	5.1
පොලී ගෙවීම්	5.1	5.0	4.8	4.8
විදේශීය	0.6	0.7	0.7	0.6
දේශීය	4.5	4.3	4.1	4.2
වර්තන පැවරුම් හා සහනාධාර	4.1	3.8	3.9	3.7
එයින් කුටුම්භ සහ අනෙකුත්				
අංශයන්ට	3.1	2.9	3.0	2.9
සමෘද්ධි	0.3	0.3	0.2	0.2
විශ්‍රාම වැටුප්	1.9	1.7	1.7	1.6
පොහොර සහනාධාර	0.3	0.4	0.6	0.5
අනෙකුත්	0.6	0.5	0.5	0.5
ප්‍රාග්ධන වියදුම	5.8	6.8	5.3	6.0
මූර්ත වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම්	3.1	4.8	2.9	4.1
ප්‍රාග්ධන පැවරුම්	2.6	2.6	2.4	3.3
උරුම වියදුම්	-	-0.6	-	-1.4
ආපසු ගෙවීම් අඩුකළ පසු ණයදීම්	0.4	1.2	0.4	1.1
මුළු වියදුම සහ ශුද්ධ ණයදීම්	23.5	25.0	22.6	22.8

මූලාශ්‍රය: මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන අමාත්‍යාංශය

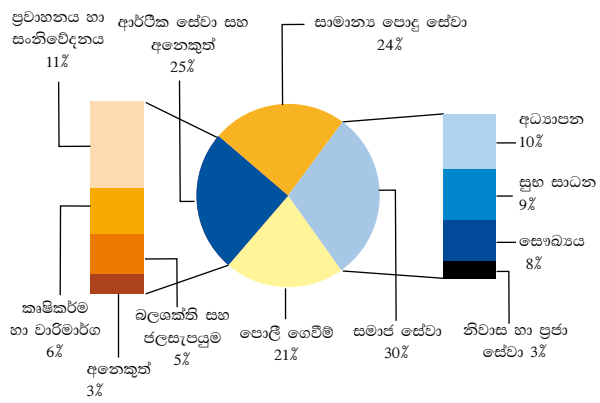
2008 වසර තුළ 4,783 ක පමණ ප්‍රමාණයක් විශ්‍රාමිකයන් ලෙස එකතු වීම වේ. ප්‍රධාන වශයෙන් දේශීය පොලී අනුපාතික ඉහළ යාම හේතුවෙන්, 2008 වසරේ පොලී වියදුම රුපියල් බිලියන 212.5 ක් දක්වා සියයට 16 කින් වැඩි විය. ආරක්ෂක අංශය වෙත සිදු කළ නව බඳවා ගැනීම්, ධනික තෙල් සඳහා වියදුම් ඉහළ යාම, ආරක්ෂක කටයුතු හා සම්බන්ධ වෙනත් භාණ්ඩ හා සේවා වියදුම් ඉහළ යාම හේතුවෙන් වැටුප් හා වේතන ඇතුළු ආරක්ෂක වියදුම් සැලකිය යුතු මට්ටමක ඉහළ යාමක් පෙන්නුම් කරන ලදී.

2008 වසර තුළ දී වර්තන පැවරුම් හා සහනාධාර සියයට 16 කින් ඉහළ ගියේය. මෙයින් රාජ්‍ය සංස්ථා වෙත ලබා දුන් පැවරුම් සියයට 22 කින් ඉහළ ගිය අතර,

මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුවට හා තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුවට කරන ලද පැවරුම් ඉහළ යාමයි. රජයේ ආයතන සඳහා වූ පැවරුම් ද සියයට 3 කින් ඉහළ ගියේය. මේ අතර, 2008 වසරේ මුල් භාගයේ දී ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළේ පොහොර මිල ගණන් ඉතා අධිකවීම හේතුවෙන් පොහොර සහනාධාර වියදුම 2007 වසර හා සසඳන කල මෙම වසර තුළදී දෙගුණයකටත් වඩා වැඩි වී රුපියල් බිලියන 26 ක් විය. වතු අංශය වෙත සහල් සහනාධාරය හඳුන්වා දීම, සමෘද්ධි ප්‍රතිලාභීන් සඳහා භූමිතෙල් සහනාධාරය ලබා දීම හා පාසල් පෝෂණ ආහාර වැඩසටහන මගින් ආවරණය කරන පාසල් ප්‍රමාණය ඉහළ නැංවීම, ශිෂ්‍යාධාර හා පහ ශ්‍රේණියේ ශිෂ්‍යත්වය ලබන සිසුන් සංඛ්‍යාව ඉහළ නැංවීම, ප්‍රධාන වශයෙන්ම අභ්‍යන්තරිකව අවතැන් වූවන් නැවත පදිංචි කිරීම් සහ ජීවනෝපාය හා මූලික අවශ්‍යතා සම්පාදනය කිරීම යනාදිය වෙනත් සුභ සාධන වියදුම් ඉහළ යාමට හේතු විය.

2008 දී නාමික වටිනාකම් මත රාජ්‍ය ආයෝජන රුපියල් බිලියන 264 ක් දක්වා සියයට 15 කින් වැඩි විය. මෙම ඉහළ යාමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ මහා පරිමාණ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති ගණනාවක් මෙන්ම ගම නැගුම, මග නැගුම, ගැමී දිරිය, දකුණු පළාත් ග්‍රාමීය ආර්ථික අභිවර්ධන ව්‍යාපෘතිය, කුඩා වාරිමාර්ග ව්‍යාපෘති පුනරුත්ථාපනය හා පළාත් පාලන ව්‍යාපෘති වැනි සංවර්ධන ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමයි. කෙසේ වුවද, රාජ්‍ය ආයෝජනවල කාර්ය සාධනය අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා පහළ මට්ටමක පැවතුණි. මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන්ම හේතු වූයේ, විදේශ මූල්‍යනය පහළ මට්ටමක පැවතීම හා රජයේ ආදායම අපේක්ෂිත

6.4 රූප සටහන කාර්යයන් අනුව වියදුම් වර්ගීකරණය - 2008

6.4 සංඛ්‍යා සටහන **කාර්යයන් අනුව වියදම් වර්ගීකරණය**

ශීර්ෂය	2007	2008		2009
		අනුමත ඇස්තමේන්තු	නාවකාලික	
රුපියල් දශ ලක්ෂ				
මුළු වර්තන වියදම	622,758	712,894	743,710	823,511
සාමාන්‍ය පොදු සේවා	162,102	179,548	207,348	218,598
සිවිල් පරිපාලනය	31,481	38,719	36,150	43,213
ආරක්‍ෂක කටයුතු	101,856	108,086	134,710	134,260
පොදු නීතිය හා ආරක්‍ෂාව	28,765	32,743	36,487	41,125
සමාජ සේවා	226,271	245,494	240,768	266,168
අධ්‍යාපනය	72,592	78,476	77,141	81,827
සෞඛ්‍යය	51,741	56,537	55,874	60,726
සුඛසාධන	91,747	97,315	94,789	109,878
ප්‍රජා සේවා	10,191	13,166	12,963	13,736
ආර්ථික සේවා	49,573	60,559	80,303	84,148
කෘෂිකර්මය හා වාරිමාර්ග	22,849	28,177	41,579	41,566
බලශක්ති සහ ජල සම්පාදන	3,647	3,872	3,323	4,154
ප්‍රවාහන සහ සන්නිවේදනය	18,983	22,306	29,587	30,065
වෙනත්	4,094	6,204	5,814	8,363
අනෙකුත්	184,812	227,293	215,291	254,597
එයින් පොලී ගෙවීම	182,681	209,825	212,475	250,438
මුළු ප්‍රාග්ධන වියදම සහ ණය දීම	229,273	335,672	263,860	370,765
සාමාන්‍ය පොදු සේවා	32,143	40,088	34,404	39,693
සිවිල් පරිපාලනය	28,438	34,612	29,675	36,685
පොදු නීතිය හා ආරක්‍ෂාව	3,705	5,476	4,728	3,008
සමාජ සේවා	54,986	75,835	60,236	97,738
අධ්‍යාපනය	19,948	31,207	22,942	36,269
සෞඛ්‍යය	16,961	23,309	18,674	25,953
නිවාස	4,481	7,190	4,826	9,659
ප්‍රජා සේවා	13,596	14,129	13,794	25,857
ආර්ථික සේවා	141,244	244,075	168,879	304,054
කෘෂිකර්මය හා වාරිමාර්ග	14,736	26,156	17,681	34,255
බලශක්ති සහ ජල සම්පාදන	47,850	79,201	48,783	80,326
ප්‍රවාහන සහ සන්නිවේදනය	50,995	100,170	82,916	148,934
වෙනත්	27,663	38,548	19,499	40,539
අනෙකුත්	900	760	341	350
උණ වියදම්	-	-25,085	-	-71,071
මුළු වියදම් හා ණය දීම	852,031	1,048,565	1,007,569	1,194,276
ද. දේ. නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස				
සාමාන්‍ය පොදු සේවා	5.4	5.3	5.5	5.0
සමාජ සේවා	7.9	7.7	6.8	7.0
ආර්ථික සේවා	5.3	7.3	5.6	7.4
අනෙකුත්	5.2	5.5	4.9	4.9
එයින් පොලී ගෙවීම	5.1	5.0	4.8	4.8
මුළු වියදම හා ණය දීම	23.8	25.1	22.8	22.9

මූලාශ්‍රය: මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන අමාත්‍යාංශය

මට්ටමට වඩා අඩු වීම වූ අතර, ඒ හේතුවෙන් ප්‍රමුඛතාව අනුව ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමටත් අරමුදල් නිදහස් කිරීමටත් සිදු විය. ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස, ප්‍රාග්ධන වියදම් හා ශුද්ධ ණය දීම, පෙර වසරේ වූ සියයට 6.4 ට වඩා අඩු වීමක් පෙන්නුම් කරමින් සියයට 6.0 ක මට්ටමක පවත්වා ගැනීමට හැකි විය.

ප්‍රධාන වශයෙන්, ප්‍රවාහන, සන්නිවේදන, බලශක්ති හා ජල සම්පාදන යන ක්ෂේත්‍රයන්ට අදාළ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාවට නැංවීම නිසා, 2008 වසර තුළ ආර්ථික සේවා

සඳහා වූ රාජ්‍ය ආයෝජන ඉහළ ගියේය (විශේෂ සටහන අංක 8 බලන්න). මෙම අංශය සඳහා කරන ලද මුළු වියදම පසුගිය වසරට වඩා සියයට 22 කින් වැඩි වී රුපියල් බිලියන 169 ක් විය. මේ අතර, රටේ මානව සම්පත් පදනම වැඩි දියුණු කිරීමේ අරමුණින්, සෞඛ්‍ය හා අධ්‍යාපන අංශයන්ට ඉහළ ප්‍රමුඛත්වයක් ලබා දෙමින් සමාජ සේවා සඳහා රාජ්‍ය ආයෝජන ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 54 සිට රුපියල් බිලියන 60 දක්වා සියයට 9.5 කින් වැඩි විය. ඒ අනුව, අධ්‍යාපන අංශය සඳහා කරන ලද රාජ්‍ය ආයෝජන; යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම, ප්‍රාථමික පාසැල් අතර අසමානතාවයන් දුරුකරලීම සහ පාසැල් සිසුන් අතර තොරතුරු තාක්ෂණ දැනුම වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා විය. සෞඛ්‍ය අංශය සඳහා කරන ලද රාජ්‍ය ආයෝජන, චතුකරයේ ඇති රෝහල් වැඩි දියුණු කිරීමෙන් අඩු දියුණු ප්‍රදේශවල දැඩි ලෙස සෞඛ්‍ය පහසුකම් අවශ්‍ය ජනතාව පිළිබඳව අවධානය යොමු කර ඔවුන්ට සෞඛ්‍ය සේවාවන් සඳහා ඇති අවකාශ පුළුල් කිරීමට සහ සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ යටිතල පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා යොමු විය.

ප්‍රධාන රාජ්‍ය මූල්‍ය ශේෂයන්

2008 වසරේ සමස්ත අයවැය හිඟය, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 7.7 ක් (රුපියල් බිලියන 340.9ක්) ලෙස පසුගිය වසරේ වාර්තා වූ මට්ටමේම පැවතුණි. කෙසේ වෙතත්, එය මූලික අයවැයෙන් අපේක්ෂා කරන ලද සියයට 7.0 ට වඩා සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යාමක් විය. වර්ෂය තුළදී රාජ්‍ය ආදායම සැලකිය යුතු මට්ටමකින් අඩුවීම හා පුනරාවර්තන වියදම්වල ඉහළයාම ප්‍රාග්ධන වියදම් හා ශුද්ධ ණයදීමවල අඩුවීම ඉක්මවා යාම මෙසේ සමස්ත අයවැය හිඟය වැඩිවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. රජයේ නිර්-ඉතුරුම් පෙන්නුම් කරන වර්තන ගිණුමේ හිඟය, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2007 දී වාර්තා කළ සියයට 1.6 ක සහ 2008 මුල් අයවැය ඇස්තමේන්තුව තුළින් අපේක්ෂා කළ සියයට 0.9 ක අතිරික්තය හා සැසඳීමේදී, සියයට 2.0 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. සමස්ත අයවැය හිඟයෙන් පොලී වියදම අනන්‍ය ගණනය කරනු ලබන ප්‍රාථමික ගිණුමේ හිඟය, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2007 දී වාර්තා වූ සියයට 2.6 සහ මූලික අයවැය ඇස්තමේන්තුවෙහි වූ සියයට 2 සමඟ සසඳන කල සියයට 2.9 ක් දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය. පොලී වියදම් ඇතුළත් නොවන වර්තන වියදම්, ආදායමේ වර්ධනය ඉක්මවා යාම මෙම තත්ත්වය උද්ගත වීමට හේතු වී ඇත.

රජයේ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති රාමුව වන “ දස අවුරුදු සංවර්ධන රාමුව : 2006 - 2016” (දස අවුරුදු දැක්ම) මගින් ප්‍රකාශයට පත් කර ඇති රාජ්‍ය ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ක්‍රමෝපායේ අරමුණ වන්නේ පුළුල් පරාසයක් ආවරණය වන පරිදි මැදි කාලයේ දී සියයට 6-8 ක තිරසාර ආර්ථික වර්ධන වේගයක් පවත්වා ගනිමින් මහජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වය ඉහළ නැංවීමයි. අපේක්ෂිත ආර්ථික වර්ධනය ළඟා කර ගැනීම සඳහා, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 6-8 ක පමණ ප්‍රමාණයක රාජ්‍ය ආයෝජන ද ඇතුළත් ව සියයට 30-33 ක මුළු ආයෝජන ප්‍රමාණයක් මධ්‍යකාලීනව පවත්වා ගැනීමට අවශ්‍ය වේ¹. මෙම ඉහළ ආර්ථික වර්ධනය ළඟාකර ගැනීම සඳහා රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩිකර ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය හඳුනාගනිමින්, ජාතික ආර්ථික සංවර්ධනය සඳහා උපකාරී වන නවීන යටිතල පහසුකම් සැපයීම ඉලක්ක කරගත් ජාතික යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීමේ පුළුල් රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩසටහනක් ලෙස “රන්දොර” වැඩ සටහන 2007 වසරේ දී රජය විසින් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී.

ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රගතිය

“රන්දොර” වැඩසටහන යටතේ දස අවුරුදු කාලසීමාව තුළ, ජාතික සහ ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ ව්‍යාපෘති සඳහා රුපියල් බිලියන 1,636 ක මුදලක් ආයෝජනය කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. ආර්ථික සේවා ව්‍යාපෘති සහ සමාජ සේවා ව්‍යාපෘති ලෙස මෙම ව්‍යාපෘති පුළුල් අංශ දෙකකට වර්ගීකරණය කළ හැකිය.

ප්‍රවාහනය, බලශක්තිය, ජල සම්පාදනය, කෘෂිකර්මය සහ වාරිමාර්ග වැනි ආර්ථික සේවා ඉහළ ප්‍රමුඛතාවයකින් යුත් ව්‍යාපෘති ලෙස හඳුනාගෙන ඇති අතර සමස්ත ඇස්තමේන්තුගත ආයෝජනයෙන් සියයට 85.2 ක පමණ (රුපියල් බිලියන 1,367) ප්‍රමාණයක් එවැනි ව්‍යාපෘති සඳහා වෙන් කර ඇත. මෙයින් සියයට 53 ක පමණ (රුපියල් බිලියන 845) ප්‍රමාණයක් ප්‍රවාහන අංශය සඳහා වෙන් කර ඇත. මෙම වැඩසටහන යටතේ, මහා මාර්ග සහ ගුවන් පාලම් ඉදිකිරීම මගින්, ප්‍රවාහනයට ගතවන කාලය සහ ඉන්ධන අපතේ යාම අවම වන අතර කොළඹ සහ තදාසන්න නගරවල සහ ඒ අවට වාහන තදබදය ද අඩු කෙරෙනු ඇත. අතුරු මාර්ග සහ ග්‍රාමීය මාර්ග

ප්‍රතිසංස්කරණය සහ ඉදිකිරීම මගින් ග්‍රාමීය ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වය ඉහළ යනු ඇත. මේ අතර, දකුණු ආසියාවේ ප්‍රධාන නාවික සහ වෙළෙඳ මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස ඉස්මතු වීමේ අපේක්ෂාවෙන් වරාය ඉදිකිරීමේ, සංවර්ධනය කිරීමේ සහ පුළුල් කිරීමේ ව්‍යාපෘති කිහිපයක් ද ආරම්භ කර ඇත.

“රන්දොර” වැඩසටහන යටතේ, වසර 10 සඳහා ආර්ථික සේවා අංශයේ අපේක්ෂිත මුළු ආයෝජනයෙන් සියයට 29 ක පමණ (රුපියල් බිලියන 396) ප්‍රමාණයක්, බලශක්ති සහ ජල සම්පාදන අංශ සඳහා වෙන් කර ඇත. ඒ අනුව, පරිසරය ආරක්ෂා කරමින් සමස්ත ජනතාවටම අවම පිරිවැයක් යටතේ විශ්වාසනීය සහ තිරසාර විදුලිබල සැපයුමක් ලබාදීමට රජය අරමුණු කරගෙන ඇත. ආරක්ෂිත පානීය ජලය සහ ප්‍රමාණවත් සෞඛ්‍ය ආරක්ෂණ පහසුකම් ලබාගැනීම, පොදු අවශ්‍යතාවයක් සහ මූලික මානව හිමිකමක් ද වන බැවින්, වර්තමානයේ ජනගහනයෙන් සියයට 78 කට පමණක් පවතින ආරක්ෂිත පානීය ජලය ලබාගැනීමේ හැකියාව, තවදුරටත් වර්ධනය කිරීම රජයේ අරමුණ වී ඇත.

“රන්දොර” වැඩසටහන යටතේ සමාජ සේවා අංශය සඳහා මුළු ආයෝජනයෙන් සියයට 14.4 ක (රුපියල් බිලියන 232) ප්‍රමාණයක් වෙන් කර ඇති අතර සෞඛ්‍ය, අධ්‍යාපන සහ නිවාස එහි ප්‍රධාන අංශ ලෙස හඳුනාගෙන ඇත. අධ්‍යාපනය ලබාගැනීමට ඇති අවස්ථාවන් වැඩිකිරීම සහ මුළු රටේම අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මක බව ඉහළ නැංවීම මගින් ජනතාව කෙරෙහි යොමුවූ ආයෝජන සඳහා රජය ප්‍රමුඛතාවය ලබා දී ඇත. නොමිලේ සෞඛ්‍ය පහසුකම් ලබාදෙමින් සහ සෑම පුරවැසියෙකුටම අදාළ ප්‍රතිලාභ ලබාගැනීමට ඇති අයිතිය තහවුරු කරමින්, සෞඛ්‍ය සම්පන්න මානව සම්පතක් ගොඩනැගීම රජයේ සෞඛ්‍ය ප්‍රතිපත්තිය වී ඇත. මීට අමතරව, හමුදා සාමාජිකයින්, සුනාමි ව්‍යවසනයට ලක්වූ පවුල්, අභ්‍යන්තරිකව අවතැන් වූ ජනතාව, වතු සේවකයින්, නාගරික අඩු වරප්‍රසාදලාභී පවුල් සහ ධීවර කාර්මිකයින් වැනි තෝරාගත් ප්‍රජාවන්ට නිවාස ඉදිකිරීම රජය විසින් ආරම්භ කර ඇත. තෝරාගත් මහා පරිමාණ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සම්බන්ධ තොරතුරු සංඛ්‍යා සටහන 8.1 යටතේ දක්වා ඇත.

1. දස අවුරුදු දැක්ම තුළින් දිගුකාලීනව, සියයට 8-10 ක පමණ ආර්ථික වර්ධන වේගයක් අපේක්ෂා කරන අතර ඒ සඳහා පවත්වාගත යුතු වාර්ෂික සමස්ත ආයෝජන ප්‍රමාණය ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 33-36 ක අගයක් ගනී.

සංඛ්‍යා සටහන වි. ස. 8.1
ශ්‍රී ලංකාවේ තෝරාගත් මහා පරිමාණ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති

ව්‍යාපෘතිය	මුළු ඇස්තමේන්තුගත පිරිවැය (රුපියල් දශ ලක්ෂ)	අරමුදල් සපයන මූලාශ්‍රය	නිම කිරීමට අපේක්ෂිත වර්ෂය	වෙනත් කරුණු
දකුණු අධිවේගී මාර්ගය	67,195	ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ජාත්‍යන්තර සහයෝගීතාව පිළිබඳ ජපාන බැංකුව	2011	කොට්ටාව සිට මාතර දක්වා මංකීරු 4කින් සහ ගුවන්පාලම් 11 කින් සමන්විත කි.මී.128 ක අධිවේගී මාර්ගයක් ඉදිකිරීම. ව්‍යාපෘතියෙන් සියයට 50 ක පමණ ප්‍රමාණයක් අවසන් කර ඇත.
හම්බන්තොට වරාය	42,212	චීනයේ EXIM බැංකුව	2011	කි.මී.1 ක් දිග දිය කඩනයක්, නැංගුරම්පොළවල් දෙකක්, නැව් සඳහා පිවිසුම් මාර්ගයක් සහ මීටර් 16 පමණ ගැඹුරු වරාය තටාකයක් ඉදිකිරීම. දියවේල්ල ඉදි කිරීමේ කටයුතු සම්පූර්ණයෙන් හා දියකඩනය ඉදිකිරීමේ කටයුතුවලින් අඩක් පමණ අවසන් කර ඇත.
ඉහළ කොත්මලේ ජල විදුලි ව්‍යාපෘතිය	38,219	ජාත්‍යන්තර සහයෝගීතාව පිළිබඳ ජපාන බැංකුව	2011	මෙගාවොට් 150 ක ධාරිතාවයකින් යුත් අඩු පිරිවැය සහිත ජල විදුලි බලාගාරයක් ස්ථාපනය කිරීම. ඉදිකිරීම් කටයුතු සිදු කෙරෙමින් පවතී.
නොරොච්චෝලේ තාප විදුලි ව්‍යාපෘතිය	51,550	චීනයේ EXIM බැංකුව	2011	පළමු අදියරේ දී මෙගාවොට් 300 ක් සහ දෙවන හා තෙවන අදියරවල දී මෙගාවොට් 600 ක් ජාතික විදුලිබල පද්ධතියට එකතු කිරීම. විදුලි බලාගාරයේ අත්තිවාරම් ඉදිකිරීම ආරම්භ කර ඇත.
කොළඹ වරාය	85,910	ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව	2012	මීටර් 570 ක් පළලින් යුත්, නැව් සඳහා පිවිසුම් මාර්ගයක් සමඟ හෙක්ටයාර් 285 කින් යුත් නව වරාය තටාකයක්, නව විශාල දිය කඩනයක් සහ බහාලුම් පර්යන්ත තුනක් ඉදිකිරීම. විශාල දියකඩනය ඉදිකිරීම ආරම්භ කර ඇත.
ත්‍රිකුණාමලය ගල් අඟුරු බලාගාරය	60,000	බද්ධ ව්‍යාපෘතිය - ඉන්දියාව සහ ශ්‍රී ලංකාව	2012	අඩු පිරිවැයකින් විදුලිබලය උත්පාදනය කෙරෙන මෙගාවොට් 500 ක ගල් අඟුරු විදුලි බලාගාරයක් ඉදිකිරීම. ඉදිකිරීම් ස්ථානය තෝරාගෙන ඇත.
යාපනය ජල සම්පාදන යෝජනා ක්‍රමය	11,800	ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව	2012	යාපන අර්ධද්වීපයේ ජීවත්වන ජනතාවගෙන් 250,000 කට පමණ පිරිසිදු පානීය ජලය සැපයීමට ජල පවිත්‍රාගාරයක් සහ ජලය ගබඩා කරගන්නා ජලාශයක් ඉදිකිරීම. ශක්‍යතා අධ්‍යයනය අවසන් කර ඇත.
කොළඹ - කටුනායක අධිවේගී මාර්ගය	27,000	චීනයේ EXIM බැංකුව	2012	කොළඹ සිට කටුනායක ජාත්‍යන්තර ගුවන් තොටුපොළ දක්වා ගුවන් පාලම් 5 ක් සහිත කි.මී.25 ක් දිග මංකීරු 4 ක අධිවේගී මාර්ගයක් ඉදිකිරීම. ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම සහ ප්‍රධාන උපයෝගීතා සේවා ලබා ගැනීමේ කටයුතු සිදු කෙරෙමින් පවතී.

ව්‍යාපෘතිය	මුළු ඇස්තමේන්තුගත පිරිවැය (රුපියල් දශ ලක්ෂ)	අරමුදල් සපයන මූලාශ්‍රය	නිම කිරීමට අපේක්ෂිත වර්ෂය	වෙනත් කරුණු
දකුණු ජාත්‍යන්තර ගුවන් තොටුපළ	19,250	දේශීය අරමුදල් සහ රාජ්‍ය-පෞද්ගලික හවුල්කාරිත්වය	2013	කි.මී.4 ක් දිග ගුවන් යානා ධාවන පටයක් සහ ගුවන්යානා නැවතුම්පළක් ඉදිකිරීම. මිනුම් කටයුතු සිදු කෙරෙමින් පවතී.
මොරගහකන්ද සහ කළු ගඟ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	48,950	ජාත්‍යන්තර සහයෝගීතාව පිළිබඳ ජපාන බැංකුව සහ ක්වේටය	2013	වගාවේ ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර් 3,000 කින් ඉහළ නැංවීම සහ මාතලේ, අනුරාධපුරය, ත්‍රිකුණාමලය හා පොළොන්නරුව යන දිස්ත්‍රික්කවල නිවාස හා කර්මාන්ත ශාලාවලට ජලය සැපයීම. ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම සහ අවනැන්වන පුද්ගලයන් සඳහා යටිතල පහසුකම් ඉදිකිරීම වැනි මූලික කටයුතු සිදු කෙරෙමින් පවතී.
කල්පිටිය සංචාරක කලාපය	15,000	ආයෝජන ඉඩ ප්‍රස්ථා	2013	තරු 4 සිට තරු 5 මට්ටමේ පහසුකම් සහිත හෝටල් කාමර 3,000 ක්, අන්තර්ජාතික මට්ටමේ රුවල් යාත්‍රා නැවතුම් පළක්, ජලය යට උද්‍යානයක් (under water world) යනාදිය ඉදිකිරීම. ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ මූලික වැඩ කටයුතු සිදුකෙරෙමින් පවතී.
දඹුල්ල මහනගර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	39,000	දේශීය අරමුදල් සහ ආයෝජන ඉඩ ප්‍රස්ථා	2016	නාගරික මධ්‍යස්ථාන වැඩි දියුණු කිරීම, කර්මාන්ත පුර සහ පරිපාලන සංකීර්ණයක් දඹුල්ලේ ඉදි කිරීම. පරිපාලන සංකීර්ණය ඉදිකිරීමේ පළමු අදියර අවසන් කර ඇත.

මූලය : මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශය

මූල්‍යමය ප්‍රතිපත්තිය : 2005 - 2008

2005 - 2008 කාලසීමාවේ දී, ද.දේ.නී. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස, මුළු රාජ්‍ය ආයෝජන සියයට 6 ක පමණ අගයක් ලෙස පැවතුණ අතර (සංඛ්‍යා සටහන 8.2) 2002 - 2004 කාල සීමාවේ දී වාර්තා වූ සියයට 4.5 - 5.0 ක සාපේක්ෂ වශයෙන් අඩු මට්ටම හා සැසඳීමේ දී මෙම කාර්යසාධනය සතුටුදායක මට්ටමක පවතී. විවිධ රාජ්‍ය මූල්‍ය අපහසුතා සහ පටු රාජ්‍ය මූල්‍ය අවකාශයක් තිබිය දී පවා රජය විසින් රාජ්‍ය ආයෝජන මෙම මට්ටමේ පවත්වාගෙන යාම අගය කළයුතුය. කෙසේ නමුත්, ආර්ථික වර්ධන වේගය තීරණය ලෙස පවත්වාගෙන යාමටත්, පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජන දිරිමත් කිරීමටත් සහ අපේක්ෂිත ආර්ථික වර්ධන වේගය වෙත ළඟා වීම සඳහාත්, රාජ්‍ය ආයෝජන තවදුරටත් ඉහළ නැංවිය යුතුව ඇත. 2006 - 2008 කාලසීමාව තුළ දී ආර්ථික සේවා කටයුතු හා සම්බන්ධ රාජ්‍ය ආයෝජන, විශේෂයෙන්ම ප්‍රවාහන අංශය සඳහා, සැලකිය යුතු මට්ටමකින් ඉහළ යාම දිරිගන්වන සුළු තත්ත්වයකි. බලශක්ති සහ ජල සම්පාදන අංශයන්හි ආයෝජන ඉහළම වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළ අතර අධ්‍යාපන අංශයේ ආයෝජන ද සැලකිය යුතු තරමේ

වර්ධනයක් සනිටුහන් කර ඇත. රජයේ සමස්ත ආයෝජනයෙන්, පළාත් සභා හරහා ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනය සඳහා සිදුකරන ලද ආයෝජන ද 2005 වර්ෂයට සාපේක්ෂව සියයට 77.6 කින් වැඩි වී 2008 දී රුපියල් බිලියන 24.6 ක් විය.

සංඛ්‍යා සටහන වි. ස. 8.2

රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩසටහනේ ප්‍රතිපත්තිය: 2005 - 2008

අයිතමය	2005	2006	2007	2008
	හාට්කලින			
රුපියල් බිලියන				
මුළු රාජ්‍ය ආයෝජන	148.6	177.4	229.3	263.9
එයින් ආර්ථික සේවා	77.5	106.8	141.2	168.9
එයින් ප්‍රවාහන හා සන්නිවේදන	31.8	38.0	51.0	82.9
බලශක්ති සහ ජල සම්පාදන	19.2	26.4	47.9	48.8
කෘෂිකර්මය හා වාරිමාර්ග	10.0	12.6	14.7	17.7
සමාජ සේවා	36.0	48.4	55.0	60.2
එයින් අධ්‍යාපන	12.9	17.2	19.9	22.9
සෞඛ්‍ය	10.7	14.0	17.0	18.7
නිවාස	3.7	4.0	4.5	4.8
ද.දේ.නී. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස				
මුළු රාජ්‍ය ආයෝජන	6.3	6.0	6.4	6.0
එයින් ආර්ථික සේවා	3.3	3.6	3.9	3.8
සමාජ සේවා	1.5	1.6	1.5	1.4

මූලය : මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශය

ගැටලු සහ ඉදිරි ගමන් මග

මෑත කාලයේ දී රජය විසින් ගන්නා ලද නව ප්‍රයත්නයන්ගේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රාජ්‍ය ආයෝජනයන්හි දිරිගන්වන සුළු ප්‍රගතියක් දක්නට ලැබුණ ද ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම වේගවත් කිරීම සඳහා අවධානය යොමු කළ යුතු ගැටලු කිහිපයක් පවතී. ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම සම්බන්ධ ගැටලු, වන්දි ගෙවීම් හා නැවත පදිංචි කිරීම් සඳහා වන අධික පිරිවැය, කොන්ත්‍රාත්කරුවන්ගේ ධාරිතා සීමාවන්, පරිපාලන සහ ප්‍රසම්පාදන ප්‍රමාදයන්, විදේශාධාර සහිත ව්‍යාපෘති සඳහා අවශ්‍ය දේශීය අරමුදල් සපයා ගැනීමේ ප්‍රමාදයන්, දුර්වල ඇගයීමේ සහ අධීක්ෂණ පද්ධති යනාදිය මෙම ගැටලු අතර ප්‍රධාන වේ. එම නිසා, පිරිවැය වැඩිවීම අඩුකර ගැනීමට හා අපේක්ෂිත ප්‍රතිලාභ අත්පත් කර ගැනීමට ගිවිස ගන්නා කාලය තුළ දී සැලසුම් කරන ලද යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති නිම කිරීම සඳහා රාජ්‍ය ආයෝජන ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ අධීක්ෂණ කටයුතු ශක්තිමත් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් පවතී.

ලෝක මූල්‍ය අර්බුදයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අපේක්ෂිත විදේශීය වාණිජ මූල්‍ය පහසුකම් අඩුවීම රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩසටහනේ අපේක්ෂිත ප්‍රගතිය අත්පත්

කර ගැනීම හමුවේ ඇති ප්‍රධාන අභියෝගය වනු ඇත. එමගින් රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩසටහනේ අපේක්ෂිත සමස්ත ප්‍රගතිය මන්දගාමී වනු ඇත. එබැවින්, ද්විපාර්ශ්වීය සහ බහුපාර්ශ්වීය සංවර්ධන පාර්ශ්වකරුවන් දැනටමත් එකඟ වී ඇති සහනදායී මූල්‍ය පහසුකම් ලබා ගැනීමට හැකි සෑම උත්සාහයක්ම දැරීම අවශ්‍ය වේ.

උතුරු පළාත තුළ නැවත පදිංචි කිරීමේ, පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ සහ ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ කටයුතු සහ නැගෙනහිර පළාතේ කෙරෙමින් පවතින ශීඝ්‍ර සංවර්ධනය අඛණ්ඩව සිදුකර ගෙන යාමට, විශේෂයෙන්ම “උතුරු වසන්තය” සහ “නැගෙනහිර නවෝදය” වැනි වැඩසටහන් යටතේ විශාල වියදම් ප්‍රමාණයක් දැරීමට සිදු වනු ඇත. මෙය මෙම පළාත් දෙකේ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් පුනර්ජීවනය වේගවත් කිරීමේ වැදගත් අංශයක් වනු ඇත.

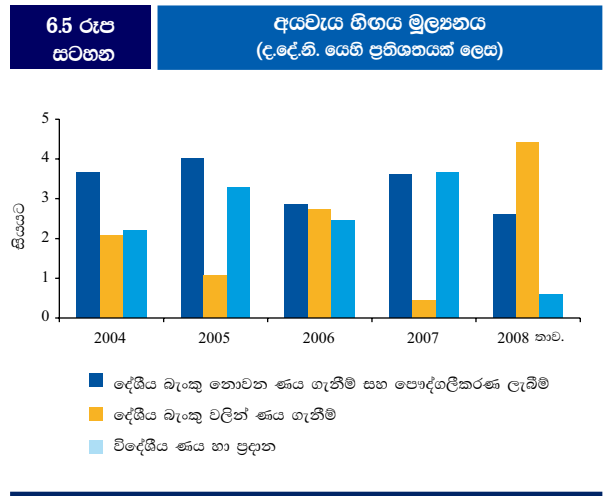
යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති මූල්‍යනය කිරීම සඳහා වෙනත් විකල්ප විධි ක්‍රම හඳුන්වාදීම සහ ප්‍රවර්ධනය ද සලකා බැලිය යුතු තවත් වැදගත් අංශයකි. මේ යටතේ, යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනයේ දී රාජ්‍ය - පෞද්ගලික හවුල්කාරිත්වය ධෛර්යමත් කළ යුතුය. මෙය රජයේ අයවැය මත ඇති බර සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් අඩු කර ගැනීමට උපකාරී වනු ඇත.

අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීම

2008 වසර තුළ විදේශීය මූලාශ්‍රවලින් ලද ශුද්ධ මූල්‍යනය සැලකිය යුතු ලෙස අඩුවීම නිසා රුපියල් බිලියන 340.9 ක් වූ සමස්ත අයවැය හිඟය ප්‍රධාන වශයෙන්ම දේශීය මූලාශ්‍රවලින් මූල්‍යනය කරන ලදී. මූලික ඇස්තමේන්තු අනුව රුපියල් බිලියන 154.8 ක් වූ ශුද්ධ දේශීය මූල්‍යනය හා පසුගිය වසරේදී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 127.7 සමග සංසන්දනය කරන විට මෙම වසර තුළ එය රුපියල් බිලියන 310 ක් දක්වා වැඩි විය. 2008 වසර තුළ ශුද්ධ විදේශීය මූල්‍යනය, පසුගිය වසර තුළ වූ රුපියල් බිලියන 131.4 ක් ද, මූලික ඇස්තමේන්තුව වූ රුපියල් බිලියන 138.6 ක් ද සමග සසඳන කල රුපියල් බිලියන 26.6 ක් පමණ විය. ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, 2008 වසරේ ශුද්ධ දේශීය මූල්‍යනය 2007 වසරේ දී වූ සියයට 3.6 සිට සියයට 7.0 ක් දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය. ශුද්ධ විදේශීය මූල්‍යනය පසුගිය වසරේ ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 3.7 සහ මූලික අයවැය ඇස්තමේන්තුවේ වූ සියයට 3.3 සිට වසර තුළ දී සියයට 0.6 ක් දක්වා සැලකිය යුතු මට්ටමකින් අඩු විය. රජයේ වියදමට සාපේක්ෂව ශුද්ධ ණය ගැනීම් දරා ගැනීමේ අනුපාතය, එනම් ණය මත යැපීමේ අනුපාතය, 2007 වසරේ වාර්තා

වූ සියයට 29.2 සිට 2008 වසර තුළ සියයට 31 දක්වා සැලකිය යුතු මට්ටමකින් ඉහළ ගියේය.

2008 දී සමස්ත අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීම සඳහා විදේශීය මූලාශ්‍ර වලින් ලබාගත් සම්පත් ප්‍රමාණය ඉතාමත් අඩු වූ අතර එය අයවැය හිඟයෙන් සියයට 8 ක ප්‍රමාණයක් පමණක් මූල්‍යනය කිරීමට දායක විය. වසරේ අවසාන භාගයේදී තීව්‍ර වූ ලෝක මූල්‍ය අර්බුදය,

භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල සිදුකරන ලද විදේශ ආයෝජන රටෙන් පිටට ගලා යාමටත්, රජය විසින් අපේක්ෂිත පරිදි විදේශීය වාණිජ ණය ලබා ගැනීමට නොහැකිවීමටත් හේතු විය. මෙම හේතූන් සහ රජයේ ආදායම අඩුවීම හා පුනරාවර්තන වියදම් අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා අධිකවීම හේතුවෙන් ණය ලබා ගැනීමේ අවශ්‍යතාව ඉහළ ගිය බැවින් රජයේ ණය ගැනීමේ වැඩ සටහන දේශීය මූල්‍ය ශ්‍රේණි දෙසට වඩාත් නැඹුරු කිරීමට සිදු විය. මීට අමතරව, ප්‍රතිපාර්ශ්වීය අරමුදල් හිඟවීම හේතුවෙන් ව්‍යාපෘති ප්‍රමුඛතා ගතකිරීමට සිදුවීම නිසා රජයේ ආයෝජන වැඩසටහනෙහි ක්‍රියාකාරීත්වය අඩුවීම විදේශීය සහනදායී අරමුදල් උපයෝජනය මන්දගාමී වීමට හේතුවිය. ඒ අනුව, 2007 දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 137 සමග සැසඳීමේදී 2008 වසරේදී සමස්ත දළ සහනදායී විදේශ ණය ලබාගැනීම් රුපියල් බිලියන 98.5 ක් දක්වා අඩු විය. මුළු දළ විදේශ වාණිජ ණය ලබාගැනීම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 16.2 (එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 150) ක් පමණක් විය. වර්ෂය තුළදී, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල පැවති විදේශ ආයෝජන ආපසු ගලායාම රුපියල් බිලියන 32.5 (එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 300.5) ක් විය. මේ අතර, අයහපත් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය තත්ත්වයන් පැවතිය ද, 2008 වර්ෂයේ ලැබුණු විදේශ ආධාර ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 30.3 (එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 280) ක සාපේක්ෂ වශයෙන් ඉහළ අගයක් විය.

2008 දී, වසරේ අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීමේදී දේශීය මූල්‍ය මගින් මූල්‍යනය කරන ලද ප්‍රමාණය සමස්ත අයවැය හිඟයෙන් සියයට 91 ක් නැතහොත් රුපියල් බිලියන 310 ක් වූ අතර, එය පසුගිය වසරේ සියයට 46 ක් පමණක් විය. ශුද්ධ දේශීය ණය ලබාගැනීම් වල බැංකු නොවන අංශයෙන් කරන ලද ණය ලබාගැනීම්

ප්‍රමාණයෙහි දායකත්වය 2007 වසරේ වාර්තා කළ සියයට 88 සමග සන්සන්දනය කළ විට, 2008 වර්ෂයේදී සියයට 37 ක් දක්වා අඩු විය. බැංකු නොවන අංශයේ සම්පත් සීමිතවීම රජයට බැංකු පද්ධතියෙන් ඉහළ ණය ප්‍රමාණයක් ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය ඇති කිරීම මීට හේතු විය. සේවක අර්ථ සාධක අරමුදල සහ ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව තවදුරටත් බැංකු නොවන අංශයේ ප්‍රධාන ආයතනික ආයෝජකයන් විය.

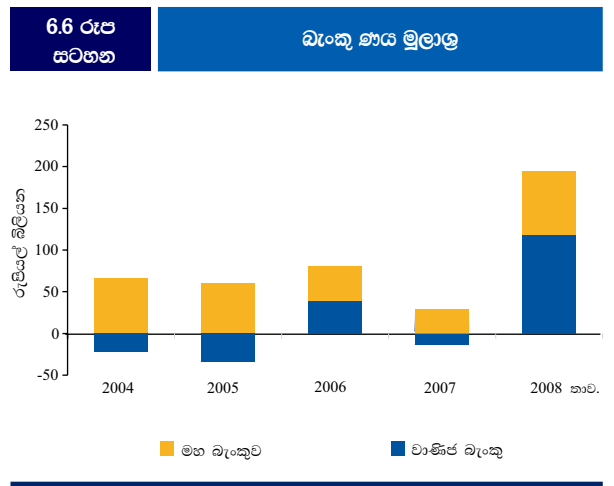
2008 වර්ෂයේදී බැංකු ක්‍රමයෙන් ලබාගත් ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 195 දක්වා (විදේශ විනිමය අනුපාතයේ විචලනයෙන් ඇති වූ බලපෑම ද ඇතුළත්ව) සැලකිය යුතු මට්ටමකින් වැඩි විය. එහෙත්, මූලික ඇස්තමේන්තු අනුව, 2008 වර්ෂයේ බැංකු අංශයෙන් අපේක්ෂා කළ ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 9 ක් වූ අතර 2007 වසරේදී එය රුපියල් බිලියන 15.8 ක් විය. සමස්ත දේශීය මූල්‍යනය තුළ බැංකු පද්ධතියෙන් සිදු කළ මූල්‍යනය සියයට 63 ක් වූ අතර, එය 2007 දී සියයට 12 ක් විය. බැංකු අංශයෙන් ලබාගන්නා ලද ණය ප්‍රමාණය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවෙන් ලබාගත් රුපියල් බිලියන 118.4 කින් සහ වාණිජ බැංකුවලින් ලබාගත් රුපියල් බිලියන 76.8 කින් මෙය සමන්විත විය.

2008 වසරේ ශුද්ධ දේශීය මූල්‍යනයෙන් විශාල ප්‍රමාණයක් ණය උපකරණ පාදක කරගත් ණය ගැනීම්වලින් සමන්විත විය. ණය උපකරණයන්ගෙන් ලබාගත් ශුද්ධ ණය ප්‍රමාණය පසුගිය වර්ෂයේ රුපියල් බිලියන 123.8 ක සිට රුපියල් බිලියන 326.2 ක් දක්වා වැඩි විය. ණය උපකරණ මාර්ගයෙන් ලබාගත් ශුද්ධ ණය ගැනීම් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර (රුපියල් බිලියන 192.4), භාණ්ඩාගාර බිල්පත් (රුපියල් බිලියන 69.8) සහ ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර (රුපියල් බිලියන 65.5) වලින් ලද දළ ණය ගැනීම් සහ රුපියල් ණය ආපසු ගෙවීම් (රුපියල් බිලියන 1.5) වලින් සමන්විත විය. උපකරණ පදනම් කරගත් ණය කල්පිරීමේ ව්‍යුහය කෙටිකාලීන හා මැදිකාලීන දිශාව කෙරෙහි නැඹුරුවක්

6.5 සංඛ්‍යා සටහන	දේශීය ණයගැනීමේ මූලාශ්‍ර			
	රුපියල් බිලියන			
ශීර්ෂය	2005	2006	2007	2008 තාවකාලික
ණය උපකරණ අනුව				
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර (අ)	108.1	97.4	52.8	192.4
භාණ්ඩාගාර බිල්පත් (ආ)	-9.4	20.3	37.1	69.8
රුපියල් ණය	-24.2	-23.8	10.3	-1.5
ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර	0.0	34.3	23.6	65.5
මහ බැංකු තාවකාලික අත්තිකාරම්	4.9	9.3	11.7	15.6
අනෙකුත්	44.2	26.3	-7.8	-31.8
මූල්‍ය අනුව	123.6	163.8	127.7	310.0
බැංකු	26.2	80.0	15.8	195.2
බැංකු නොවන	97.4	83.8	112.0	114.8

මූලයන් : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මුදල් හා කුම සම්පාදන අමාත්‍යාංශය

(අ) 2007 දී සහ 2008 දී විදේශීය ආයෝජකයන් වෙත නිකුත් කරන ලද භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වටිනාකම් ඇතුළත් නොවේ.
 (ආ) 2008 දී විදේශීය ආයෝජකයන්ට නිකුත් කරන ලද භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වටිනාකම් ඇතුළත් නොවේ.

දැක්වීය. 2007 වර්ෂයේ සිට පැවති ඉහළ උද්ධමනය සමඟ, 2008 වර්ෂයේදී දේශීය පොලී අනුපාතික සාපේක්ෂ වශයෙන් ඉහළ මට්ටමක පැවති හෙයින්, දිගුකාලීන ණය උපකරණ නිකුත් කිරීම වෙනුවට එවැනි පරිණත කාලයක් සහිත ණය උපකරණ නිකුත් කිරීමට රජයට සිදු විය. සමස්ත දේශීය ශුද්ධ ණය ප්‍රමාණයෙන්, උපකරණ නොවන මූලාශ්‍රවලින් ලබාගත් ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 16.2 ක ආපසු ගෙවීමක් විය.

2008 වර්ෂයේදී අයවැය හිඟය පියවීම සඳහා විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් වලින් ලබා ගන්නා දේශීය ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 8.1 කින් (එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 74.9 කින්) ඉහළ ගියේය. වර්ෂය තුළදී, අක්වෙරළ බැංකු ඒකක වලින් ලබාගත් දළ ණය ප්‍රමාණය එ.ජ.ඩොලර් දශලක්ෂ 75 ක් වූ අතර, එම බැංකු ඒකක වලින් ලබාගත් එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 593 ක් වටිනා ණය, ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර බවට පරිවර්තනය කිරීම ද ඇතුළත්ව අක්වෙරළ බැංකුවලට ණය ආපසු ගෙවීම් එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 608.5 ක් විය. ඒ අනුව, අක්වෙරළ බැංකු ඒකක වලට ශුද්ධ ආපසු ගෙවීම් එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 533.5 ක් විය. මීට අමතරව, අක්වෙරළ බැංකු ඒකක වලින් ලබාගත් කල්පිරුණු ණයවල කල් පිරීමේ කාලය ද දීර්ඝ කරන ලදී. 2008 වර්ෂයේදී ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර මගින් ලබාගත් ශුද්ධ ණය ප්‍රමාණය එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 608.4 ක් විය. මෙය අක්වෙරළ බැංකු ඒකක වලින් ලබාගත් ණය වෙනුවට නිකුත් කළ එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 593 ක් වටිනා ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර ඇතුළත්ව දළ ණය ගැනීම් එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 928 කින් සහ ණය ආපසු ගෙවීම් එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 320 කින් සමන්විත විය.

අපේක්ෂා කළ පරිදි විදේශීය වාණිජ ණය නොලැබීම හේතුවෙන් 2008 දී අයවැය හිඟය පියවීමේදී ලද විදේශීය දළ ණය ලැබීම් ප්‍රමාණය අඩු විය. පසුගිය වර්ෂයේ රුපියල් බිලියන 193.7 ක් (එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 1,751) වූ දළ විදේශ ණය ප්‍රමාණයට සාපේක්ෂව 2008 දී එය රුපියල් බිලියන 129.6 (එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 1,197) ක් විය. ජපානය, අන්තර් ජාතික සංවර්ධන සංගමය සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව මුළු ව්‍යාපෘති ණය වලින් අනුපිළිවෙලින් සියයට 25, සියයට 9 ක් සහ සියයට 23 ලබාදෙමින් තවදුරටත් ප්‍රධාන ව්‍යාපෘති ණය ලබා දෙන්නන් බවට පත් විය. 2008 වර්ෂයේදී රුපියල් බිලියන 16.2 (එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 150) ක විදේශීය වාණිජ ණය සහ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල සිදුකර ඇති රුපියල් බිලියන 15 (එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 138.2) ක ආයෝජන ද මුළු විදේශ ණය ලැබීම්වලට ඇතුළත් විය.

2008 දී මුළු ශුද්ධ විදේශීය මූල්‍යනය සැලකිය යුතු ලෙස පහළ මට්ටමක පැවතුණි. ඒ අනුව, මුළු අයවැය හිඟය පියවීමේදී ශුද්ධ විදේශීය මූල්‍යනයෙන් ලද ආයතක්වය පසුගිය වසරේදී වාර්තා කළ සියයට 47 සිට සියයට 12 දක්වා විශාල ලෙස අඩු විය. 2008 වර්ෂයේදී රුපියල් බිලියන 26.6 ක් වූ මුළු ශුද්ධ විදේශීය මූල්‍යනය, රුපියල් බිලියන 12.9 ක ශුද්ධ විදේශීය ණය, භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල විදේශ ආයෝජන මගින් ලබාගත් රුපියල් බිලියන 5.9 ක ශුද්ධ ණය ගැනීම්, විදේශිකයින් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල සිදුකරන ලද ආයෝජනවලින් රුපියල් බිලියන 23.5 ක ශුද්ධ ආපසු ගැනීම් සහ රුපියල් බිලියන 31.2 ක විදේශ ආධාර වලින් සමන්විත විය.

2008 වර්ෂයේදී ලැබුණු විදේශ ආධාර ප්‍රමාණය මැන කාලයේ පැවති ප්‍රවණතාව අඛණ්ඩව පිළිබිඹු කළේය. පසුගිය වර්ෂයේ මෙන් ජපානය, ජර්මනිය සහ එක්සත් ජනපදය වැනි ද්විපාර්ශ්වීය ආධාරකරුවන් සහ ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සංගමය සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව වැනි බහු පාර්ශ්වීය නියෝජිතයන්ගෙන්, විදේශ ආධාර ප්‍රධාන වශයෙන්ම ලැබුණි.

6.4 උප රාජ්‍ය ආයතනවල අයවැය කටයුතු

ශ්‍රී ලංකාවේ උප රාජ්‍ය ආයතන පද්ධතිය පළාත් සභා සහ පළාත් පාලන ආයතනවලින් සමන්විත වේ. ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට සිදු කරන ලද 13 වන සංශෝධනය යටතේ පළාත් සභා 9 ක් පිහිටුවා ඇති අතර, පළාත් සභාවලට බලය බෙදාහැරීම තුළින් තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය විමධ්‍යගත කිරීම මෙමගින් අපේක්ෂා කෙරිණි. 2008 වර්ෂය අවසානය වන විට රටෙහි පළාත් පාලන ආයතන පද්ධතිය මහ නගර සභා 18 ක්, නගර සභා 42 ක් සහ පළාත් සභා 270 ක් ද වශයෙන් ඒකක 330 කින් සමන්විත විය.

ස්වකීය ආදායම් මාර්ග සහ මධ්‍යම රජයෙන් ලබාගන්නා පැවරුම් යන ප්‍රධාන මූලාශ්‍ර දෙකකින් ලැබෙන සම්පත් මගින් උප රාජ්‍ය ආයතනවල කටයුතු අඛණ්ඩව සිදුකරගෙන යනු ලබයි. ආදායම් රැස්කිරීම් සඳහා ප්‍රමාණවත් බලයක් නොමැතිවීම, සාපේක්ෂ වශයෙන් පටු බදු පදනම, දුර්වල තොරතුරු පද්ධතිය සහ පරිපාලන හැකියාව සීමිතවීම යනාදිය නිසා ඔවුන්ගේ මූලික සේවාවන් සැපයීමටත් ප්‍රමාණවත් ආදායමක් උපයා ගැනීමට අපහසු වී ඇත. මෙම ආදායම් වියදම් පරතරය හේතුවෙන්, මෙම ආයතන මධ්‍යම රජයේ මූල්‍ය පැවරුම් මත අධික ලෙස යැපෙන තත්ත්වයට පත් වී ඇත. කෙසේ වෙතත්, දරන ලද ප්‍රයත්නයන්ගේ

ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2008 දී පළාත් සභාවල ආදායම සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි වී ඇති අතර එය දිරිගන්වන සුළු ප්‍රවණතාවයකි.

උප රාජ්‍ය ආයතනවල ඵලදායී ක්‍රියාකාරීත්වය කෙරෙහි තවත් ව්‍යුහමය සීමාවන් කීපයක් ද අඛණ්ඩව බාධාවන් ලෙස පැවතීම, සමස්ත සංවර්ධනය සඳහා ඔවුන්ගේ දායකත්වය සීමා කිරීමට හේතු විය. උප රාජ්‍ය ආයතනවල වියදමෙන් වැඩිම කොටසක් එනම් සියයට 81 ක් පමණ වර්තන වියදම් වූ අතර, ප්‍රාග්ධන ආයෝජන සඳහා පැවතියේ සියයට 19 ක් පමණක් බැවින් ඔවුන් විසින් සපයන සේවාවන්ගේ ප්‍රමාණය සහ ගුණාත්මකභාවය වර්ධනය කිරීමේ හැකියාව සීමිත විය. ඊට අමතරව, සීමිත මූල්‍ය අවකාශය නිසා උප රාජ්‍ය ආයතන විසින් සපයන සේවාවන් ප්‍රධාන වශයෙන් නඩත්තු කිරීමේ කටයුතු සඳහා යොමු වූ අතර, ප්‍රමාණය සහ ගුණාත්මකභාවය පිළිබඳව වන අවධානය අඩු මට්ටමක පැවතුණි.

මධ්‍යම රජය සහ උප රාජ්‍ය ආයතන කරනු ලබන කාර්යයන් විශේෂයෙන්ම මූලික අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍යය සහ මාර්ග පහසුකම් සැපයීම යනාදී එකම ආකාරයේ කාර්යයන් සඳහා දෙඅංශයන්ම වියදම් දැරීමක් වන බැවින්, එය වැඩි අවධානයක් යොමුකළ යුතු කරුණක් බව පෙනේ. මෙම සන්දර්භය තුළ, ආංශික ප්‍රතිපාදන නියමාකාරයෙන් බෙදියාම සහතික කිරීම පිණිස, මධ්‍යම රජය සහ පළාත් සභා විසින් එකම ආකාරයේ ව්‍යාපෘති සහ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ ඒවා දෙඅංශයෙන්ම සිදුවීම වැළැක්වීම සඳහා පළාත් අවශ්‍යතා සහ පළාත් සඳහා ලබාදෙන මධ්‍යම රජයේ ප්‍රතිපාදන නියමාකාරයෙන් හඳුනා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවයක් පවතී. මේ සඳහා, ග්‍රාමීය සහ පළාත් මට්ටමේදී සංවර්ධන කටයුතුවලදී යහපත් සම්බන්ධීකරණයක් අවශ්‍ය වන අතර, 2009 අයවැය මගින් යෝජනා කළ පරිදි ජනාධිපති කාර්ය සාධක බලකායක් පිහිටුවීම තුළින් ඒ සඳහා අවශ්‍ය කටයුතු කෙරෙනු ඇත.

පළාත් පාලන සහ පළාත් සභා අමාත්‍යාංශය විසින් 2008 වර්ෂයේදී ද උප රාජ්‍ය ආයතනවල කටයුතු අධීක්ෂණය කිරීම සිදුකරන ලදී. මෙම අමාත්‍යාංශය, රජය සහ උප රාජ්‍ය ආයතන අතර අතරමැදියා වශයෙන් පළාත්වලට අයවැය අරමුදල් සැපයීම් සිදුකරන ලද අතර, එම අරමුදල් කාර්යක්ෂමව සහ ඵලදායී ලෙස යොදා ගැනීම තහවුරු කිරීම සඳහා කටයුතු කළේය. වර්ෂය තුළදී, පළාත් සහ ප්‍රාදේශීය මාර්ග සංවර්ධනය සහ උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත් සංවර්ධන කටයුතු සඳහා උප රාජ්‍ය ආයතන මට්ටමේදී ආයෝජන වැඩි කරමින් උප රාජ්‍ය ආයතනවල පරිපාලන ධාරිතාවයන් සහ හැකියාවන් වර්ධනය කිරීමට ද අමාත්‍යාංශය විසින් කටයුතු කරන ලදී.

තුළුත ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනයක් ළඟාකර ගැනීමේ අරමුණින් මුදල් කොමිෂන් සභාව පළාත් සභා සහ අනෙකුත් පාර්ශ්වකරුවන් සමඟ සමීප සම්බන්ධතාවයක් පවත්වාගෙන යන ලදී. මෙම අරමුණ ඉටුකර ගැනීම සඳහා ජාතික අයවැයෙන් ලැබෙන සම්පත්, පළාත් සභා අතර බෙදා හැරීම නිර්දේශ කිරීම මුදල් කොමිෂන් සභාවේ ප්‍රධාන වගකීම වේ. වර්ෂය තුළදී තුළුත ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනයක් ළඟාකර ගැනීමේ අරමුණ ඇතිව පළාත් සභා විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද ව්‍යාපෘති යෝජනා ගණනාවක් මුදල් කොමිෂන් සභාව විසින් විශේෂ කමිටුවක් මාර්ගයෙන් ඇගයීමට ලක් කරන ලදී. ප්‍රාදේශීය ආර්ථික අසමානතා ක්‍රමානුකූලව අඩුකිරීම වැනි අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල ලබාගැනීම සඳහා මුදල් කොමිෂන් සභාවේ විසින් අනෙකුත් පාර්ශ්වකරුවන්ගේ සහයෝගය ද ඇතිව මෙම ක්‍රියාකාරී භූමිකාව අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කිරීම අවශ්‍යවේ.

පළාත් සභාවල ක්‍රියාකාරීත්වය

2008 දී පළාත් සභාවල සමස්ත අයවැය කටයුතු පසුගිය වර්ෂයට සාපේක්ෂව වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. 2007 වසරේදී රුපියල් බිලියන 26 ක් වූ පළාත් සභාවල මුළු ආදායම, 2008 වසරේදී සියයට 21 කින් ඉහළ යමින් රුපියල් බිලියන 31 ක් විය. 2008 දී පළාත් සභා වල මුළු වියදම රුපියල් බිලියන 127.8 ක් වූ අතර එය පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව සියයට 13 ක වැඩිවීමකි.

පළාත් සභාවල මුළු ආදායම වැඩිවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ පිරිවැටුම් බදු සහ බලපත්‍ර ගාස්තු වලින් වැඩි ආදායමක් එක්රැස් කිරීමට හැකි වීමයි.

6.6 සංඛ්‍යා සටහන	පළාත් සභාවල අයවැය තත්වය			
	රුපියල් දශ ලක්ෂ			
ශීර්ෂය	2005	2006	2007	2008
	නාවකාලික			
මුළු ආදායම	16,132	19,481	25,868	31,370
බදු ආදායම	13,818	16,586	21,473	25,994
බදු නොවන ආදායම	2,314	2,895	4,395	5,376
මුළු වියදම	73,009	94,470	113,067	127,848
වර්තන වියදම	59,132	76,428	92,721	103,199
එයින් වැටුප් හා චේතන	46,479	60,497	74,711	79,878
ප්‍රාග්ධන වියදම්	13,877	18,042	20,346	24,649
මධ්‍යම රජයේ පැවැරුම්	59,696	79,029	88,317	88,942
සාමූහික ප්‍රදාන	47,107	62,342	70,742	76,773
උපමාන පාදක ප්‍රදාන	817	790	1,208	2,304
අනුරූපිත ප්‍රදාන	273	221	205	-
පළාත් විශේෂිත සංවර්ධන ප්‍රදාන	5,561	7,345	6,995	7,262
විශේෂ යෝජනා ක්‍රම සඳහා විදේශීය ප්‍රදාන	5,937	8,331	9,167	2,603

මූලාශ්‍රය: පළාත් සභා සහ පළාත් පාලන අමාත්‍යාංශය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

වාණිජ කටයුතු බස්නාහිර පළාතට සංකේන්ද්‍රණය වීම නිසා පළාත් සභාවල ආදායම් සඳහා වැඩිම දායකත්වය ලබාදීම බස්නාහිර පළාත් සභාවෙන් විය. කෙසේ වුවද, 2007 දී පළාත් සභා වල මුළු ආදායමෙන් සියයට 66 ක් බස්නාහිර පළාත් සභාව විසින් රැස් කරන ලද අතර, ඒ සමඟ සසඳා බලන කල 2008 දී එය සියයට 64 ක් විය. අනෙකුත් පළාත්වල සිදු වූ ආදායම් ඉහළ යාම මෙම අඩුවීම තුළින් යම්කිසි තරමකට පෙන්නුම් කරයි. දකුණ, මධ්‍යම සහ වයඹ පළාත් 2008 වසරේ ආදායම් රැස් කිරීමට විශාල දායකත්වයක් ලබාදුන් අනෙකුත් පළාත් වේ.

පසුගිය වසර සමඟ සසඳා බලනකල 2008 වර්ෂයේ පළාත් සභාවල පුනරාවර්තන වියදම් සියයට 11 කින් වැඩි විය. සේවක වැටුප් හා දීමනා වැඩිවීම, පුනරාවර්තන වියදම්වල වැඩිවීමට ප්‍රධාන වශයෙන්ම හේතු වී ඇති අතර, එය මුළු වියදමෙන් සියයට 77 කට දායක විය. පළාත් සභාවල සේවක වැටුප් හා වේතන වලින් වැඩිම ප්‍රමාණයක් අධ්‍යාපන හා සෞඛ්‍ය සඳහා අවශ්‍ය වූ අතර ඉතිරිය වැටුප් නොවන භාණ්ඩ හා සේවා මිලදී ගැනීම සම්බන්ධ අනෙකුත් වියදම් විය.

පළාත් සභාවල ආයෝජන වැඩ සටහන් ප්‍රධාන වශයෙන්ම පළාත් වලට විශේෂිත වූ සංවර්ධන ව්‍යාපෘති හා විදේශ අරමුදල් යටතේ සිදුකරන විශේෂ ව්‍යාපෘතිවලින් සමන්විත විය. 2008 මුළු ආයෝජන වියදම නාමික වශයෙන් සියයට 21 කින් වැඩි වී රුපියල් බිලියන 24.6 ක් විය.

2008 වසරේදී, පළාත් සභාවලට මධ්‍යම රජයෙන් කරන ලද පැවරුම් රුපියල් බිලියන 88.9 ක් විය. මෙම පැවරුම්, සාමූහික ප්‍රදාන, උපමාන පාදක ප්‍රදාන, පළාත්වලට විශේෂිත සංවර්ධන ප්‍රදාන හා විශේෂ ව්‍යාපෘති සඳහා වන විදේශ ආධාර වශයෙන් විය.

පළාත් පාලන ආයතනවල ක්‍රියාකාරීත්වය

බිම් මට්ටමේ පොදු ජනතාව කෙරෙහි බලපාන රටෙහි යහපාලනය සම්බන්ධ වැදගත් ආයතන සමූහයක් ලෙස පළාත් පාලන ආයතන සිය ඵලදායී ක්‍රියාකාරීත්වය සඳහා බලපාන අවහිරතා රාශියක් මධ්‍යයේ අඛණ්ඩව කටයුතු කරනු ලැබීය. පළාත් පාලන ආයතනවලට පවරා දී ඇති ආදායම් මාර්ග හා රජයෙන් ලැබෙන පැවරුම්, මෙම ආයතනවල කටයුතුවලට අරමුදල් ලැබෙන ප්‍රධාන මූලාශ්‍ර වේ. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13 වැනි සංශෝධනය යටතේ පැවරී ඇති පරිදි දේපල පැවරුම් බදු හා උසාවි දඩ වැනි පවරා ඇති ආදායම් එක්රැස් කිරීමේදී පළාත් සභා පළාත් පාලන ආයතනවල නියෝජිතයෙකු ලෙස කටයුතු කරයි.

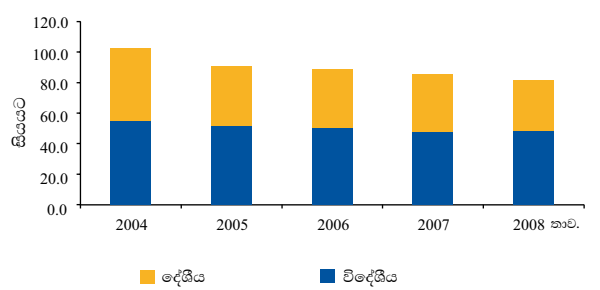
පළාත් පාලන ආයතනවල ක්‍රියාකාරීත්වය තවදුරටත් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා, අවධානය යොමුකළ යුතු අංශ ගණනාවක් ඇත. මානව සම්පත් සංවර්ධනය, පළාත් බලධාරීන්ගේ සැලසුම් කිරීමේ හැකියාවන් වැඩි දියුණු කිරීම, වඩාත් හොඳ උපදෙස් ජාලයන් හා ක්‍රියා පටිපාටියන් හඳුන්වාදීම, පළාත් මට්ටමේ හා බිම් මට්ටමේ වඩාත් හොඳ සහ සම්බන්ධතාවයක් ඇති කිරීම හා පළාත් පාලන ආයතනවලට ස්වෝත්සාහයෙන් නැගී සිටීමට හැකිවන ලෙස තම ආදායම් වැඩිකර ගැනීම යනාදිය මෙසේ අවධානය යොමුකළ යුතු අංශ අතර ප්‍රධාන වේ. මීට අමතරව, මහජනතාව සහ පළාත් පාලන ආයතන අතර, දුරස්ථභාවය තවදුරටත් අඩු කිරීම සඳහා වැඩ සටහන් හඳුන්වාදීම අවශ්‍ය වන අතර, පළාත් පාලන ආයතන, සිය කළමනාකරණ සහ සංවර්ධන වැඩසටහන් සඳහා ජනතාවගේ සහභාගීත්වය වැඩිකර ගැනීම අවශ්‍ය වේ.

6.5 රාජ්‍ය ණය සහ ණය සේවාකරණ ගෙවීම්

රාජ්‍ය ණය

නොපියවූ රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය 2008 වසර අවසානය වනවිට සියයට 18 කින් වැඩි වී රුපියල් බිලියන 3,578 ක් වූ නමුත් ද.දේ.නි.යේ ඉහළ නාමික වර්ධනය හේතුවෙන් එහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස නොපියවූ රාජ්‍ය ණය පසුගිය වර්ෂයේ වාර්තා වූ සියයට 85 සිට සියයට 81.1 දක්වා අඩු විය. ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස රජයේ නොපියවූ ණය ප්‍රමාණයේ මෙම අඩුවීම 2002 දී වාර්තා වූ ඉහළම අගය වූ සියයට 105.6 සිට නොකඩවා සයවන වනාවටත් අඩුවීමකි. රජයේ සමස්ත ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 60 ක් (රුපියල් බිලියන 2,129.3 ක්) දේශීය ණය වූ අතර, සියයට 40 ක් (රුපියල් බිලියන 1,448.7) විදේශීය ණය වලින් සමන්විත විය. ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස දේශීය ණය සියයට 48.3 ක් වූ අතර, විදේශීය ණය ප්‍රමාණය සියයට 32.8 ක් විය. පසුගිය වර්ෂයේදී මෙම අගයන් පිළිවෙලින් සියයට 47.9 හා සියයට 37.1 විය.

6.7 රුප සටහන නොපියවූ රාජ්‍ය ණය (ද.දේ.නි. හි ප්‍රතිශතයක් ලෙස)

6.7 සංඛ්‍යා සටහන	රජයේ නොපියවූ ණය (වර්ෂය අවසානයට)			
	රුපියල් දශ ලක්ෂ			
ශීර්ෂය	2005	2006	2007	2008 ව්‍යවකාලික
මුළු ණය	2,222,341	2,582,648	3,041,685	3,578,064
දේශීය ණය ^(අ)	1,265,721	1,479,230	1,715,198	2,129,331
පරිණත කාලය අනුව කෙටි කාලීන	262,153	313,218	363,198	505,468
මැදි හා දිගු කාලීන	1,003,568	1,166,012	1,351,999	1,623,863
ආයතන අනුව බැංකු ^(ආ)	298,411	395,470	415,318	646,527
බැංකු නොවන	967,310	1,083,660	1,299,779	1,482,703
විදේශීය ණය	956,620	1,103,418	1,326,487	1,448,734
ණය වර්ගය අනුව සහනදායී ණය	919,430	1,023,077	1,099,911	1,227,222
සහනදායී නොවන ණය	37,190	80,341	226,576	221,511
ව්‍යවහාර මුදල් අනුව වි.ගැ.හි.	401,615	465,679	508,241	531,849
එ.ජ. ඩොලර්	161,632	185,647	266,645	280,435
ජපාන යෙන්	286,673	317,220	338,621	445,596
යුරෝ	76,060	98,312	121,460	132,047
වෙනත්	30,640	36,560	91,520	58,806
සටහන: විනිමය අනුපාතයේ විචලනය	-100,751	108,579	71,646	117,785

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

(අ) 1993 දී නිකුත් කරන ලද රුපියල් දශ ලක්ෂ 24,088 ක දිගුකාලීන බැඳුම්කර ඇතුළත්ය. එහෙත් 2003 නොවැම්බර් මස ස.නො.ස වෙනුවෙන් වාණිජ බැංකු වෙත නිකුත් කරන ලද රුපියල් දශ ලක්ෂ 4,397 ක් වූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ඇතුළත් නොවේ.

(ආ) අත් වෙරළ බැංකු ඒකකයන්ගෙන් (OBUs) ලබා ගත් නොපියවූ ණය 2005 අවසානයට රුපියල් දශ ලක්ෂ 71,859 ක්, 2006 අවසානයට රුපියල් දශ ලක්ෂ 89,288 ක් ද 2007 අවසානයට රුපියල් දශ ලක්ෂ 88,871 ක් ද සහ 2008 අවසානයට රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,060 ක් ඇතුළත් ය.

2008 වසරේදී, රජයේ අයවැය පියවීම සඳහා දේශීය ණය ගැනීම මත වැඩි රැඳියාවක් පැවති බැවින් දේශීය ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 414 ක තරම් ඉහළ අගයකින් වැඩි වී, රුපියල් බිලියන 2,129 ක් විය. 2008 වසරේ දී දේශීය ණය වලින්, මධ්‍ය හා දිගුකාලීන ණය ප්‍රමාණය, පසුගිය වසරේ වාර්තා වූ සියයට 79 සිට සියයට 76 ක් දක්වා අඩු විය. දේශීය මූලාශ්‍රවලින් ලබාගත්, නොපිය වූ සමස්ත රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 60 ක් ද නොපියවූ සමස්ත මධ්‍ය හා දිගුකාලීන රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 79 ක් ද නියෝජනය කරමින් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර, දේශීය නොපියවූ ණය කළඹේ ප්‍රධානතම උපකරණය ලෙස නොකඩවා පැවතුණි. වෙළෙඳපොළේ අලෙවි කළ නොහැකි ණය උපකරණවලින් ක්‍රමයෙන් ඇන්වීමේ ප්‍රතිපත්තියට අනුකූලව, වසර තුළ දී රුපියල් සුරැකුම්පත් නිකුත් නොකරන ලද අතර රුපියල් ණය ආපසු ගෙවීමක් සිදුවිය. ඒ අනුව, මධ්‍ය සහ දිගුකාලීන ණය ප්‍රමාණයේ රුපියල් සුරැකුම්පත් ප්‍රමාණය, පසුගිය වසරේ වූ සියයට 10 සිට සියයට 8 දක්වා අඩු විය. කෙටිකාලීන දේශීය ණය ලබා ගැනීමේ ප්‍රධානතම උපකරණය වූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වලින් ලබාගත් නොපියවූ ණය ප්‍රමාණය, 2008 වසර තුළ දී රුපියල්

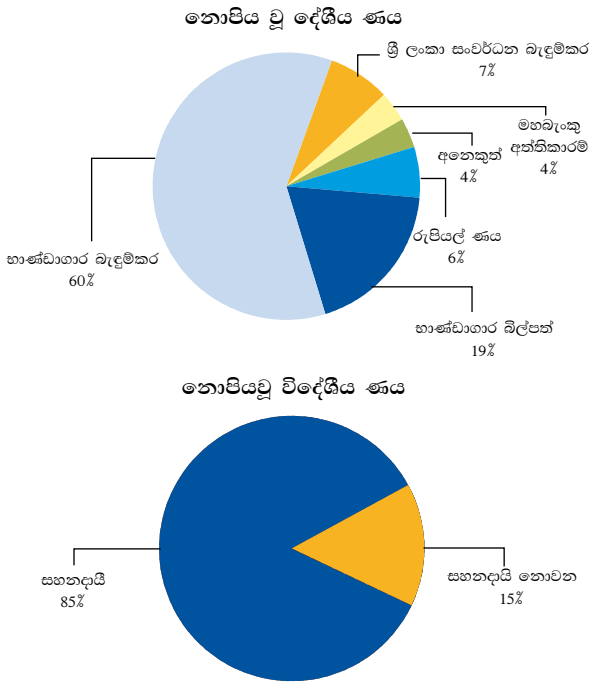
බිලියන 95.6 කින් වැඩි විය. කෙසේ නමුත්, ප්‍රධාන වශයෙන්ම වාණිජ බැංකුවලට ඇති රජයේ මුදල් අයිතව සිසුයෙන් ඉහළයාම හේතුවෙන්, 2007 දී කෙටිකාලීන ණය අතර සියයට 85 ක් නියෝජනය කළ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය හා සැසඳීමේ දී මෙම වසරේ එය සියයට 80 දක්වා අඩු විය.

මේ අතර, 2008 වසරේ දී බැංකු නොවන අංශයේ නොපියවූ ණය ප්‍රමාණය, රුපියල් බිලියන 114 කින් වැඩි වී රුපියල් බිලියන 1,482.7 ක් විය. බැංකු නොවන අංශයේ සමස්ත නොපියවූ ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 46 ක් හා සියයට 14 ක් නියෝජනය කරමින්, සේවක අර්ථසාධක අරමුදල හා ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව, මෙම අංශයේ ප්‍රධානතම ආයෝජකයින් විය.

2008 වසරේ දී අයවැය මූල්‍යනය සඳහා බැංකු පද්ධතියෙන් විශාල වශයෙන් ණය ලබාගැනීම පෙන්වුම් කරමින් දේශීය බැංකු අංශයේ නොපියවූ ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 645.6 ක් දක්වා රුපියල් බිලියන 231.2 කින්, විශාල ලෙස වැඩිවිය. සන්සන්දනාත්මකව බැලීමේ දී, පසුගිය වසරේ දී එම අගය, රුපියල් බිලියන 19.8 කින් පමණක් වැඩිවිය. 2007 වසරේ දී සියයට 24 ක අගයක් ගත් සමස්ත දේශීය නොපිය වූ ණය ප්‍රමාණයෙන් බැංකු පද්ධතියට වූ ණය ප්‍රමාණයේ දායකත්වය සියයට 30 ක මට්ටමක් දක්වා ඉහළ ගියේය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ නොපියවා ඇති ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 134 කින් ඉහළ යමින් රුපියල් බිලියන 239.2 ක් වූ අතර, වාණිජ බැංකුවලින් ලබාගත් ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 97 කින් වැඩි වී රුපියල් බිලියන 407.3 ක් විය. වාණිජ බැංකුවලට වූ සමස්ත නොපියවූ ණය ප්‍රමාණය අතරින්, විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් වලින් ලබාගත් නොපියවූ දේශීය ණය ප්‍රමාණය, 2007 වසරේ දී වූ එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 1,659.2 සිට එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 1,686.2 ක් දක්වා වැඩි විය. මෙය අත්වෙරළ බැංකු ඒකක මගින් ලබාගත් එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 282.5 කින් සහ ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර මගින් ලබාගත් එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 1,403.6 කින් සමන්විත විය. මෙසේ මෑත වසරවල දී, විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් ලබාගත් දේශීය ණය ප්‍රමාණය වර්ධනයවීම මගින්, දේශීය ණය ද විනිමය අනුපාත වෙනස්වීම් මගින් ඇති කෙරෙන අවදානමට ලක්වීමට ඇති ඉඩකඩ ඉහළ ගොස් ඇත.

2008 වසර තුළ දී, නොපියවූ විදේශීය ණය ප්‍රමාණය සියයට 10 කින් වර්ධනය වී රුපියල් බිලියන 1,448.7 ක් විය. කෙසේ වෙතත්, ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස විදේශීය අංශයේ නොපියවූ ණය ප්‍රමාණය 2007 දී වූ

6.8 රූප සටහන නොපියවූ රාජ්‍ය ණය සංයුතිය - 2008

සියයට 37.1 සිට සියයට 32.8 ක් දක්වා තවදුරටත් අඩුවිය. සමස්ත විදේශීය නොපියවූ ණය ප්‍රමාණයෙන්, සහනදායී පදනම යටතේ ලබාගත් ණය ප්‍රමාණය සියයට 85 ක් දක්වා ඉහළ ගිය අතර, විදේශීය වාණිජ ණය වලින් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් රජය විසින් ආපසු ගෙවන ලද බැවින් සහනදායී නොවන ණය ප්‍රමාණය සියයට 15 දක්වා අඩුවිය. සහනදායී නොවන ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 74 ක පමණ ප්‍රමාණයක් විදේශීය වාණිජ ණය වලින් සමන්විත විය. මේ අතර, 2007 වසරේ දී සමස්ත විදේශීය ණය ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 82.0 ක් වූ ව්‍යාපෘති ණය ප්‍රමාණය 2008 දී සියයට 87 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය.

2008 වසරේ නොපියවූ විදේශීය ණය, ප්‍රධාන වශයෙන් විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් වර්ග හතරකින් සමන්විත විය; එනම් විශේෂ ගැණුම් හිමිකම් (වි.ගැ.හි.) (සියයට 37), ජපාන යෙන් (සියයට 31), එ.ජ.ඩොලර් (සියයට 19) සහ යුරෝ (සියයට 9). ඉතිරි සියයට 4 ක ප්‍රමාණය, අනෙකුත් විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගවලින් සමන්විත විය. 2008 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකා රුපියල, ජපාන යෙන්, වි.ගැ.හි. සහ එ.ජ.ඩොලර් වලට සාපේක්ෂව පිළිවෙලින් සියයට 22.4 කින්, සියයට 1.5 කින් සහ සියයට 3.9 කින් අවප්‍රමාණය වූ අතර, යුරෝවලට සාපේක්ෂව සියයට 0.5 කින් අධිප්‍රමාණය විය. 2008 වසරේ දී විනිමය අනුපාත වෙනස්වීම් හේතුවෙන් නොපියවූ

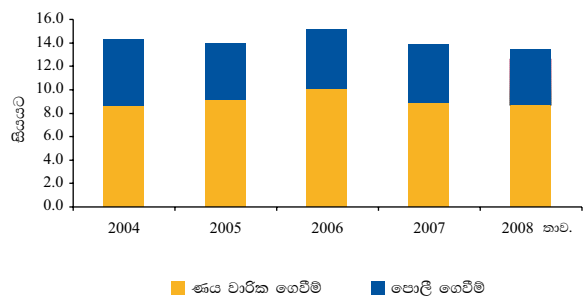
විදේශීය ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 117.8 කින් ඉහළ ගියේය.

ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස නොපියවූ රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය අඩුණ්ඩ ලෙස පහළ යාමක් මැන කාලයේ දී දක්නට ලැබුණ ද, රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත (FMRA) මගින් ඉලක්කගත මට්ටම වෙත ළඟාවීම සඳහා දැඩි ප්‍රයත්නයක් දැරීම අවශ්‍ය වේ. රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනතට අනුව 2013 වසර වන විට, ද.දේ.නි. යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස නොපියවූ ණය ප්‍රමාණය සියයට 60 ක් දක්වා අඩු කළ යුතුව ඇත. ලෝක මූල්‍ය අර්බුදය හමුවේ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ තුළ පවත්නා ද්‍රවශීලතා ගැටළු හේතුවෙන් රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු සඳහා අපේක්ෂිත මට්ටමින් විදේශීය ණය නොලැබී යන තත්ත්වයක් පෙන්නුම් කරයි. එම නිසා, ලෝක මූල්‍ය අර්බුදය හේතුවෙන් උද්ගත වන තත්ත්වයන්ට මුහුණ දීමේ දී, වර්තන වියදම්, අයවැය හිඟය සහ ණය ගැනීම් යනාදියට අදාළ ඉලක්කයන්ගෙන් සැලකිය යුතු බැහැරවීමක් සිදු නොවන බවට වගබලා ගැනීම සඳහා ප්‍රයත්න දැරිය යුතුව ඇත. මූල්‍ය අර්බුදයේ පීඩනය හිඟිල් වූ විට රජය ස්වකීය ප්‍රතිපත්ති උපාය මාර්ගවල සඳහන් කර ඇති පරිදි, සාමාන්‍ය රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා මාර්ගයට නැවත ප්‍රවිශ්ඨ වීම අවශ්‍ය වේ. මීට අමතරව, මධ්‍යම ආදායම් ලබන රටක් ලෙස ඉදිරියට ඒමේ දී, විදේශීය සහනදායී ණය ලබාගැනීම සම්බන්ධව ඉදිරි වසරවල දී ශ්‍රී ලංකාවට අභියෝගවලට මුහුණදීමට සිදුවනු ඇත. එම නිසා, රජයේ අයවැය මත ඇතිවන බර අඩු කිරීමට, රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික හවුල්කාරීත්වය (PPPs) වැනි විකල්ප මූල්‍යන ක්‍රමවේද ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් පවතී.

ණය සේවාකරණ ගෙවීම්

2008 වසරේ දී, දේශීය හා විදේශීය අංශවලට ගෙවන ලද ණය වාරික ගෙවීම් සහ පොලී ගෙවීම් ඇතුළත් ණය සේවාකරණ ගෙවීම්, රුපියල් බිලියන 592.8 දක්වා සියයට 17 කින් වැඩිවිය. සමස්ත ණය

6.9 රූප සටහන රාජ්‍ය ණය සේවාකරණ ගෙවීම් (ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස)

6.8 සංඛ්‍යා සටහන	රාජ්‍ය ණය සේවාකරණ ගෙවීම්				
	රුපියල් දශ ලක්ෂ				
	2005	2006	2007	2008 තාවකාලික	2009 ඇස්තමේන්තු
ණය සේවාකරණ ගෙවීම්	344,866	444,303	500,514	592,804	725,438
දේශීය	316,511	381,324	415,089	440,918	593,938
විදේශීය	28,355	62,979	85,425	151,886	131,500
ණය ආපසු ගෙවීම්	224,707	293,525	317,833	380,330	475,000
දේශීය	203,347	247,536	253,719	258,720	375,500
විදේශීය	21,360	45,989	64,114	121,609	99,500
පොලී ගෙවීම්	120,159	150,778	182,681	212,475	250,438
දේශීය	113,164	133,788	161,370	182,198	218,438
කෙටිකාලීන	20,300	24,558	53,874	65,364	89,246
මැදි හා දිගුකාලීන	92,864	109,230	107,496	116,834	129,192
විදේශීය	6,995	16,990	21,311	30,277	32,000

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශය

සේවාකරණ ගෙවීම්වලින් සියයට 64 කට ආසන්න වෙමින් ණය ආපසු ගෙවීම් රුපියල් බිලියන 380.3 ක් විය. රුපියල් බිලියන 212.5 ක් වූ ණය පොලී ගෙවීම්, ඉතිරි සියයට 36 ට ආසන්න විය. දේශීය මූල්‍ය සඳහා ගෙවන ලද ණය සේවාකරණ වියදම රුපියල් බිලියන 440.9 ක් වූ අතර, ප්‍රධාන වශයෙන් විදේශීය වාණිජ ණය ආපසු ගෙවීම හේතුවෙන්, විදේශීය මූල්‍ය සඳහා වූ ණය සේවාකරණ ගෙවීම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 151.9 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්වලින් ලබාගන්නා ලද දේශීය ණයවලින් කොටසක පරිණත වීමේ කාලය කල් දැමීම නිසා දේශීය මූල්‍යයන්ට කරන ලද ණය වාරික ගෙවීම් 2008 අයවැය මගින් ඇස්තමේන්තු කළ ප්‍රමාණයට වඩා අඩු විය. 2005 දී සංවර්ධන හවුල්කරුවන් විසින් ස්වේච්ඡාවෙන් ලබාදුන් ණය ගෙවීම් පමා කිරීමේ පහසුකම යටතේ ගෙවීම් පමාකළ ණයවලින් කොටසක්, සහ පසුව ගෙවීමේ පදනම මත යුද වියදම් සඳහා ලබාගත් ණය ආපසු ගෙවීම් ද 2008 වසරේ ණය සේවා ගෙවීම්වලට ඇතුළත් වේ.

2008 දී, සමහර ණය සේවා දර්ශක නොකඩවා වැඩිදියුණු වීමේ ප්‍රවණතාවයක් පෙන්නුම් කළේය.

6.9 සංඛ්‍යා සටහන	රාජ්‍ය ණය දර්ශක				
	2008 භාවකාලික				
ශීර්ෂය	2005	2006	2007	2008 භාවකාලික	2009 (අ) ඇස්තමේන්තු
රාජ්‍ය ණය/ද.දේ.නි.	90.6	87.9	85.0	81.1	77.1
දේශීය ණය/ද.දේ.නි.	51.6	50.3	47.9	48.3	45.6
විදේශීය ණය/ද.දේ.නි.	39.0	37.5	37.1	32.8	31.5
මුළු විදේශීය ණය/අපනයන ^(අ)	120.6	124.6	127.4	131.9	153.4
මුළු ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/ද.දේ.නි	14.1	15.1	14.0	13.4	13.9
මුළු ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/රජයේ ආදායම ^(ආ)	90.8	93.0	88.6	90.5	84.8
එයින් දේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/රජයේ ආදායම ^(ආ)	83.3	79.8	73.5	67.3	69.5
මුළු ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/රජයේ වියදම ^(ඇ)	42.6	44.1	43.2	43.1	43.5
එයින් දේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/රජයේ වියදම ^(ඇ)	39.1	37.9	35.8	32.0	35.6
විදේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/අපනයන ^(ආ)	3.6	7.1	8.2	13.8	12.3
මුළු ණය පොලී ගෙවීම්/ද.දේ.නි.	4.9	5.1	5.1	4.8	4.8
දේශීය ණය පොලී ගෙවීම්/ද.දේ.නි.	4.6	4.6	4.5	4.1	4.2
දේශීය ණය පොලී ගෙවීම්/රජයේ වර්තන වියදම්	25.5	24.4	25.9	24.5	26.5
විදේශීය ණය පොලී ගෙවීම්/අපනයන ^(ආ)	0.9	1.9	2.0	2.8	3.0

(අ) මුල් අයවැය ඇස්තමේන්තු මත පදනම් වී ඇත. මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව භාණ්ඩ හා සේවා අපනයන ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන (ආ) රජයේ ආදායම ආර්ථික වර්ගීකරණයට අනුව දෙපාර්තමේන්තුව (ඇ) ණය ආපසු ගෙවීම් ඇතුළත්ව රජයේ වියදම

ඒ අනුව, ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස මුළු ණය සේවාකරණ ගෙවීම් පසුගිය වසරේ වාර්තා වූ සියයට 14 සිට සියයට 13.4 දක්වා තවදුරටත් අඩු විය. ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සමස්ත පොලී ගෙවීම් 2007 දී සියයට 5.1 සිට සියයට 4.8 දක්වා අඩු විය. මේ අතර, ප්‍රධාන වශයෙන්, 2008 වසරේදී භාණ්ඩ හා සේවා අපනයන, සාපේක්ෂ වශයෙන් අඩු වේගයකින් වර්ධනය වීම හේතුවෙන්, භාණ්ඩ හා සේවා අපනයනවල ප්‍රතිශතයක් ලෙස සමස්ත විදේශීය ණය, පසුගිය වසරේ වූ සියයට 127.4 සිට 2008 දී සියයට 131.9 දක්වා වැඩි විය.